

CONFESSIO^{nis}
CATHOLICÆ,

in qua

DOCTRINA
CATHOLICA ET
EVANGELICA, QVAM
ECCLESIAE AUGUSTANÆ CONFES-

sioni addictæ profitentur, ex Romano-
Catholicorum Scriptorum suffra-
giis confirmatur,

AUTORE

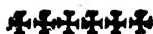
JOHANNE GERHARDO D.

LIBRI II. Specialis Pars prima,

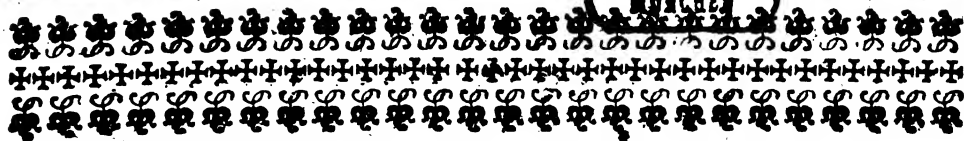
continens Articulos,

- I. de VERBO DEI,
- II. de CHRISTO,
- III. de PONTIFICE ROMANO,
- IV. de CONCILIIS &
- V. de ECCLESIA,

ROYALTY
SOCIETY
MORCHER

Königliche
Bibliothek
MÜNCHEN

ILLUSTRISSIMIS AC CELSISSIMIS
PRINCIPIBUS AC DOMINIS,

DN. ALBERTO,
DN. ERNESTO &
DN. BERNHARTO

Saxoniae, Juliae, Cliviae ac Montium

Ducibus, Landgraviis Thuringiae, Marchionibus

Misniae, Comitibus in Marca & Ravensburg,

Dominis in Ravenstein,

Heroibus gloriosissimis,

Principibus ac Dominis suis clementissimis.

Gratiam & pacem à Deo Patre per Christum Jesum in

Spiritu sancto,

Llustrissimi ac Celsissi-

mi Principes, Heröes gloriosissimi, Prin-

cipes & Domini clementissimi. Saluta-

in scriptis suis hunc præcipuè sibi propositum atq; præfixum habeant scopum, ut *Romani Pontificis* infallibilitatem *ἀντιπύκνωσις*, ac *Sedis*, quam ita vocant, *Apostolicæ Romanæ* successi-
nem nunquam interruptam, quibuscunq; possint modis, tueantur, inde quicquid alterutrum horum vel minimâ ex parte labefactare videtur, illud omne à cathedra Papali & ejus rectore Pontifice Romano summis amoliri viribus con-
nuntur. Johannam Papissam fœminam Sedi Romanæ præ-
fuisse, eandemq; partu meretricio contaminasse, uno ore Historici omnes, quotquot ante B. Lutheri tempora scripse-
runt, testantur; quin & publicæ picturæ ac staturæ, processio-
nes Pontificiæ ac sella porphyretica Romæ asservata, testimo-
nium huic Historiæ ferunt luculentissimum, ut in art. 3. cap. 4.
membr. 6. hujus scripti ex professo demonstratur. Quid ad
hoc Pontificii? Onuphrius Panvinus in annot. ad Platinam
de vitis Pontificum, Baronius Ann. 854. n. 9. Thomas Hardin-
gus in Confut. Apol. Anglic. part. 2. cap. 1. Bellarminus lib. 3.
de Rom. Pontif. cap. 24. &c. *fabule* nomine illud traducunt.
Zosimum Romanum Pontificem, Augusto Patri Augustino
~~σύγκρισις~~ Niceni Concilii acta corrupisse, ut primatum Roma-
næ Sedi vendicaret, constat ex Concilio Africano can. 101. &
seqq. ac Marcus Ephesi Archiepiscopus Græcorum nomine
in Concilio Florentino sess. 20. Pontifici Romano Euge-
nio IV. in faciem dicere non fuit veritus. *Nonne vides, Reve-
rende Pater, summum Pontificem (Zosimum) falsum decretum,
& non in Synodo promulgatum ad tantum Concilium pro re tam
magna misisse?* Quid ad hoc Hardingus? *Nemo probus aliquis,*
inquit in Confut. Apol. Anglic. part. 2. cap. 5. *unquam dixit. Ne-
mo id unquam dixit, præter Illyricum aut obscenum Balcanum. Ste-
phanum Romanum Pontificem in Formosi, proximi ante se*

Papæ, cadaver læviſſe, illudque Pontificalibus veſtibus ſpo-
 liatum, dilaniatum, ac tribus digitis mutilatum in flumen
 projici juſſiſſe, autores ſunt Platina in vita Stephani, Mar-
 thæus Palmerius in Chronic. Abbas Urſpergenſis in Chro-
 nic. Luitprandus lib. 1. cap. 8. &c. Quid ad hoc Hardingus? *Hi-
 ſtoria*, inquit in Confut. Apolog. Angliæ. d. 1. cap. 3. *nullius talis
 laniena mentionem facit.* Sylveſtrum II. R. P. fuiſſe Magicis ar-
 tibus deditum, ac Diaboli operâ adjutum. Sedem Papalem
 conſcendiſſe, teſtes ſunt Martinus Polonus, Sigebertus, Gem-
 blacenſis, Hermannus Contractus in Chronic. Antoninus
 Archiepiſcopus Florentinus. part. 2. Hiſt. tit. 16. cap. 1. §. 18. Pla-
 tina in vita Sylveſtri, *Autor Oneris Eccleſiæ*, cap. 17. §. 19. &c.
 Quid ad hoc Bellarminus? *Sine dubio*, inquit lib. 4. de Rom.
 Pont. cap. 12. reſp. ad 30. *fabule ſunt, quæ narrantur de Magia &
 morte Sylveſtri II.* Et poſtea: *Occaſio fabulandi de Magia Sylve-
 ſtri fuit, quia erat Sylveſter peritiſſimus in Geometria, de qua etiam
 libros ſcripſit; ſeculo autem illo poſt natum Chriſtum nono, quo nul-
 lum fuit indoctius & infelicius, quæ Mathematicæ aut Philoſophiæ
 operam daret, à vulgo Magus putabatur.* Egregium verò Philo-
 ſophum in Satanae ludo literario inſtitutum! Clementem VI.
 Rom. Pont. imperaſſe Angelis, ut animas eorum, quos Indul-
 gentiarum cauſâ Romam peregrinantes in via moti contin-
 geret, rectâ in cælum transferrent, notum eſt ex Bulla Ponti-
 ficia in Anno Jubilæi Ann. 1350. publicè promulgata, quæ extat
 apud Balæum in vita Clementis VI. & Cornel. Agrippam lib.
 de vanit. ſcient. cap. 61. *Prorſus*, inquit Pontifex, *mandamus An-
 gelis Paradifi, quatenus animam à Purgatorio penitus abſolutam,
 in Paradifi gloriam introducant.* Quid ad hoc Adamus Conze-
 nius? *Mendacium eſt*, inquit in Præfat. ad Chronolog. Jubilæi
 Evang. *Papam imperare Angelis, ut animas Romipetarum. egro-*

rum, si in via dent pecuniam, cælo inferant. Johannes XXIII. Pont. Rom. in Concilio Constantiensi sess. 11. tom. 4. Concil. edit. Venet. fol. 294. reus peractus fuit, quòd negaverit carnis resurrectionem & vitam æternam. *Sapè, inquit Patres illius Concilii, & sæpius coram diversis Prelatis & aliis honestis ac probis viris, pertinaciter, Diabolo suadente, dixit, & asseruit, & dogmatizavit, vitam æternam non esse, neq. aliam post hanc vitam; dixit etiam, ac pertinaciter credidit, animam hominis cum corpore humano mori & extingui, adinstar animalium brutorum.* Quid ad hoc Bellarminus? *Probabile veheementer est, inquit lib. 4. de Rom. Pont. cap. 14. resp. ad 37. ac ferè certum est, errorem illum falsò Jobanni XXIII. tributum fuisse.* Plura hujus generis ex Jesuitarum scriptis colligere, operæ quidem fuerit non contemnendæ, sed tamen prolixioris.

In illorum censum meritò refertur, quòd magnus ille Annalium Ecclesiasticorum conditor, Nerei discipulus, Cæsar Baronius mendacii damnare ausus fuit, quod in Historia Alexandri III. Pont. Rom. memoratur, ipsum Venetiis Imperatoris Friderici collum pedibus suis supposuisse, ut vel hoc nomine Isaacus Casaubonus, vir eruditissimus, in Præfation. Exercitationum suarum meritò in querulam hanc erumpat vocem. *Dolendum est, virum sui seculi facile primarium in opere tam nobili, communi bodie multorum vitio, partium studio, ita licenter indulgisse, ut cujus πολυαγαθυσία, πολυμάδεια, atque industriam neq. mirari, neq. prædicare satis possumus, ejus fidem innumeris in locis vel invitæ cogamur desiderare.* Historiæ series integra sic habet. Alexander III. metuens sibi ab Imperatoris Friderici I. (à barba ruffa Barbarossæ ab Italis cognominati) iterato in Italiam adventu, Ann. Christi 1177. noctu aufugit Cajetam, deinde Beneventum, postremò in coqui sui habitu

biru Venetias venit, ubi in Monasterio delitescens, post aliquot menses agnitus, Senatu habito, Ducis Sebastiani jussu, maximo honore exceptus, Pontificali pompâ in templum D. Marci deducitur. Imperator, audiens Papam Venetiis esse, postulat à Venetis, ut hostem suum, hominem Reipubl. perniciosum, sibi tradant. Quibus negantibus, Ottonem filium cum armata classe immittit, cui tamen mandavit, ne quidquam armis pertentaret, priusquam ipse cum reliquo exercitu præsens esset. Otto verò, juvenis Princeps, gloriæque cupidus, neglecto Patris mandato, cum Venetis congreditur, victus capitur, vinculisque inclusus Venetias deducitur. Inde Alexandro Pontifici crevère Spiritus, ut pacem cum Friderico inire noller, nisi prius Venetias Imperator veniret, accepturus præscriptas pacis conditiones. Pater malæ fortunæ filii consulturus, pollicetur, se statuto tempore venturum. Dies dicta est, aderat Imperator, conveniunt de pacis conditionibus. Papa verò non prius absolvit Imperatorem à banno, quo constriktus erat, quam templum D. Marci accesserit, quò cum ventum esset, astante universo populo, Alexander mandat Imperatori, humi ut se prosternat & veniam petat. Imperator jussa facit. Tum verò Alexander prostrati Imperatoris collo pedem imponens, dicit: *Scriptum est, super aspidem & basiliscum ambulabis & conculcabis leonem & Draconem.* Princeps indignè ferens hanc contumeliam, respondet: *Non tibi, sed Petro.* At Papa rursus deprimens collum Principis; *Et mihi,* inquit, *& Petro.* Cæsar metuens aliquid subesse periculi, obmutuit, sicque tandem est absolutus & concordia redintegrata. Antichristianum huncce Alexandri factum graviter perstringunt non solùm Historici & Politici, utpote Udalricus ab Hutten Eques Francus im Bericht / wie die Päbste mit den Kays

ferri gehandelt lit. A. 111. Simon Schardius J Crus in lib. de perfectia Paparum erga Imperatores in Histor. Friderici I. Philippus Melanchthon in Chron. Carionis lib. 4. fol. 12. ubi addit, *Marchionem Misnie Ditricum accurrisse ac Imperatorem humi jacentem erexisse*; Martinus Crusius in Annal. Suevicis lib. 1. part. 2. pag. 462. Johannes Funcius in Chronol. Comment. Ann. 1176. Spangenbergius in Chronic. cap. 229. in Historia Anni 1177. Pantaleon part. 2. libri Heroum fol. 267. Dresserus Millen. 6. fol. 362. Osiander Cent. 12. lib. 3. cap. 1. pag. 278. & alii complures, sed etiam Jacobus Angliæ Rex in Confut. Torti fol. penult. & in Tortura Torti pag. 263. B. Lutherus in Præfatione libelli, cujus titulus, *Pabststreu Adriani IV. vnd Alexandri III. gegen Keyser Friderich Barbarossa geschet* edit. Ann. 1545. quæ extat tom. 8. Jen. Germ. f. 230. ac Theologi ad unum omnes, quotquot Papam Romanum esse Antichristum demonstrare sunt conati. Illud enim ut probatum dent, ejusmodi formant Syllogismum: Cui omnes ac singulæ notæ competunt, quas Daniel Propheta, Paulus & Johannes Apostoli Antichristo *ἰδιώτης* sic dicto tribuunt, ille est Antichristus *ἰδιώτης* sic dictus. Atqui Pontifici Romano post tempora Gregorii VII. Hildebrandi dicti, omnes ac singulæ notæ competunt, quas Daniel Propheta, Paulus & Johannes Apostoli Antichristo *ἰδιώτης* sic dicto tribuunt. Ergo &c. Assumptum probant enumeratione omnium ac singularum notarum in scriptis Prophetis & Apostolicis propositarum, inter quas etiam hæc est, quod Paulus de Antichristo prædixit 2. Thess. 2. v. 4. quod sit *ὑπεραιρόμενος* *Θεῷ* *πάντα* *λεγόμενος* *θεὸν* *ἢ* *εἰς* *αἶσα*. Per *πάντα* *λεγόμενος* *θεὸν* non potest, nec debet intelligi verus ille Naturâ Deus, qui est *Θεὸς* *πάντων*, *benedictus in secula*; Rom. 9. v. 5. Cum nemo tam projectæ audaciæ ac superbiæ esse possit, ut

exer-

exertis verbis sese super illum efferat, cumque Apostolus non
 dicat, elevabit se super eum, qui est verus Naturâ Deus, sed su-
 per omnem *λογόμενοι θεοί*. Verus ille Naturâ Deus unus est,
 nec de illo dicitur omnis, sed unus 1. Cor. 8. v. 5. *Quamvis sint*
λογόμενοι θεοί sive in cælo, sive in terra, siquidem sunt Dii multi &
Domini multi, v. 6. nobis tamen unus Deus. Hic habemus ipsius
 Apostoli interpretationem, quinam per *πάντες λογόμενοι θεοί* in-
 telligendi sint, videlicet illi, qui cum Naturâ non sunt Dii, ta-
 men nomen hoc ratione eminentiæ ac officii participant. Ire-
 næus scriptor antiquissimus libr. 3. advers. hæres. cap. 6. *Pater*
omnium Deus dicitur & est, & non super hunc extolletur Anti-
christus, sed super eos, qui dicuntur quidem, non autem sunt Dii,
 Tales *λογόμενοι θεοί* in cælo sunt Angeli, Psal. 138. v. 1. Hebr. 2. v. 6,
 collato cum Psal. 8. v. 6. & Hebr. 1. v. 6. collato cum Psal. 97. v. 7.
 in terris Magistratus ac Principes Exod. 22. v. 28. Psalm. 82. v. 1.
 & 6. Johan. 10. v. 34. qui cum primis in hac loco Apostolico in-
 telliguntur, ut ex contextu patet. Per τὸ εἰσέλασμα hîc non acci-
 pienda est ipsa veneratio, cum nemo propriè dicatur venera-
 tio; sed venerationis objectum, non autem quodlibet, neque
 enim rei alicui, quam veneramur, hoc loco illud tribuitur, sed
 personæ, ut ex ipso loquendi modo apparet: sic enim ait Apo-
 stolus, *elevabit se super omnem, qui dicitur εἰσέλασμα*, proinde
εἰσέλασμα μετ' αὐτοῦ, h. l. acceptum idem est quod εἰσεσὶς, hoc
 est, *Imperator Augustus*, in qua significatione hæc vocula non
 solum apud profanos Scriptores, sed in ipsis etiam sacris lite-
 ris usurpatur Act. 25. v. 21. & 25. Sensus igitur est, Antichristum
 non solum elaturum se supra omnes reliquos Principes &
 Magistratus, tanquam minorum gentium Deos, sed etiam
 supra augustam Imperatorum maiestatem, quæ in terris est
 summa, unde Tertullianus ad Scapulam cap. 2. Imperatore gn

vocat hominem à Deo secundum, solo Deo minorem. Hanc notam, ut Rom. Pontifici competere doceant, inter alia exempla adducunt Historiam Friderici Imperatoris, cujus collo Rom. Pontif. Alexander III. pedem imposuerit, eandemque idoneis Historicorum testimoniis confirmant. Sed omnibus illis Historicis, Politicis, Theologis mendacii dicam scribere ausus fuit Cardinalis Baronius. Postquam enim ex Actis, nescio quibus, MStis in Vaticana Biblica asservatis, Historiam Alexandri Pontif. Fridericum Imperatorem in gratiam recipientis exposuerat, subjungit tom. 12. Annal. Anno Christi 1177. n. 85. *His igitur, tanquam ad Lydium lapidem admotis, cuncta eodem argumento conscripta, vel picturis expressa, vel cuiusvis generis monumentis signata, que noveris ab iis discrepare, redargue.* num. 86. *Quorum illud ceteris magis indecorum, quo asseritur factum illud arrogans & penitus insuetum; & quod humiliatum ad pedes Pontificis caput Imperatoris pede ipse presserit atq; insultaverit, verbis illis ex Psalmo petitis: Super aspidem & basiliscum ambulabis, & conculcabis leonem & Draconem; & quod laesus Imperator in ipsum illud intorserit, Non tibi, sed Petro; cui responderit Alexander arrogantius dictum huiusmodi. Et mihi, & Petro. Abhorrens est quidem à tanti Christi Vicarii mansuetudine turgens fastu facinus, penitusq; alienum ab ipsius moribus tot actionibus probe notis. Quanta enim fuerit animi demissionis & moderationis, benignitatis, lenitatis, paterneq; caritatis ad alliciendos ad poenitentiam peccatores, ad curandos ipsos poenitentes, omni genere obsequii & indulgentiae, cum facile sit ex scriptis & factis illius elicere, asserere & confirmare, notius planè & evidentius sit ex eo, quòd Callistum Pseudopapam, pestem Ecclesiae, ad se venientem poenitentem, recepit.* num. 87. *Si quid enim huiusmodi per Alexandrum Papam fieri contigisset, quomodo referre*

prætermisissent. Scriptores illi, qui minima quæq; prosecuti sunt, quippe qui presentes cum essent, ea cuncta singulaq; summâ diligentia scriptis prodidère? Quomodo rem tantam sui magnitudinis mirandam, novitate singularem, indecentiâ monstruosam, etsi non ab aliis, certè amulorum adversariorum tabis per strepentibus pervulgandam, reliquisse potuere silentio penitus obvolutam, ut quasi ex condito nullus eorum Scriptorum, reliqua cuncta scribentium, de his verbulum fecerit? Tu verò, prudens Lector, qui satis videris, quanto cum labore, industriâ, arte, patientiâ cum prudentiâ, tot annis in hoc ipsum laboraverit Alexander, ut vel aliquod saltem leve pœnitentiâ signum extorqueret ab obstantissimo persecutore, quomodo in animum induces, ut credas, jam ipsum ad hoc tanto labore inductum Imperatorem atq; suasum, eo modo exasperatum, factis & dictis inurbanis, inusitatis, duris, asperis per Pontificem, exacerbatum, ut, quantum in ipso fuit, cum à pœnitentiâ remedio procul abigeret, quem jam absolutum recepisset in Ecclesia pœnitentem? Stet igitur ipsa Historia candore suo nitens, atq; sinceritate & veritate ex testificatione eorum, qui interfuerunt, constans & firma in omnibus comprobata. Hactenus Baronius, qui in margine annotat. Mendacissima de Alexandri factu asserta, convincuntur. Urget ergò contra Historiæ veritatem. Primò, quòd testes autentici, videlicet Autor Actorum MStorum Alexandri, ut & Romualdus Archiepiscopus Salernitanus in Chronici MSti Codice Salernitano, Longobardico character exarato, nihil quidquam de hoc Alexandri facto memorent. Secundò, quòd non conveniat hoc factum mantucrudini Vicarii Christi. Tertiò, nec moderationi & lenitati Alexandri verbis & factis demonstratæ. Addi posset quartò, quòd non sit ullo modo verisimile; Fridericum Principem magnanimum eò usq; se demissurum, ac contumeliam hanc a quo

animo fuisse laturum, quippe quem Historici *malleum Italia* vocent, ex qua septies victor rediit: quod argumentum urget Lehmannus in Chronico Spirenſi libr. 5. cap. 56. Quintò, quòd nec Bartholomæus Platina, nec Carolus Sigonius, nec Gilbertus Genebrardus hujus facinoris ullam faciant mentionem.

Primus verò, quod ego quidem ſciam, eò audaciæ progreſſus eſt Annalium conditor, ut factum eſſe negaret, quod magno conſenſu Historici factum eſſe, nō dico, teſtantur, ſed clamant. Quamvis enim Hardingus part. 4. Apolog. cap. 8. ad quæſtionē in Anglicana Apologia propoſitam, *Quis cervices Imperatoris Friderici ſubjecit fœdum in modum pedibus ſuis, & quaſi id non eſſet ſatis, addidit etiam inſuper ex Pſalmis Davidicis, Super aſpidem & baſiliſcum ambulabis? &c.* initiò reſponderit his verbis: *Percontamini illud, quis Imperatoris Friderici cervices pedibus ſuis ſubjecerit? Ego verò, quis fuerit, neſcio, ac ne vos quidem certò ſcire credo:* tamen animadvertens, ſine extrema impudentia negari illud minimè poſſe, ſequē ulterius, quàm par erat, progreſſum, pedem mox retulit, ſubjungens: *Verum, quid ſi in banc rem autores detis ſatis idoneos? Neminem nos, quâ parte peccat, defendimus, licet fuerit Papa. Homines ſunt & ſi etiam Papa, nec ſemper Angelorum more ſe gerunt.* Sed Baro-nius majori audaciâ totam hanc Historiam *mendaciſſimorum aſſertorum* nomine traducere minimè dubitavit, cujus veritatem autores fidei ſatis probæ ac intemeratæ liquidò confirmant. Johannes Capilſtranus, qui floruit circa Annum 1385. & à Pontificibus Romanis, præſertim Nicolao V. ad varias functiones adhibitus fuit, in libro de Papæ & Concilii autoritate fol. 65. ad hanc Historiam digitum intendens, ſic loquitur: *Confiteantur Teutonici, Imperatorem debere cervicem ſub-*

D E D I C A T O R I A.

mittere pedibus summi Praefulus. Jacobus Philippus Forestus Bergomenfis, Monachus Ordinis sancti Augustini, qui floruit Anno 1490. in Supplemento Chronicorum Venetiis excuso per M. Bernhardinum Riccium de Novaria Anno à nativitate DOMINI 1492. ac postmodum Anno 1506. ibidem recuso, in Historia Anni 1160. eadem per omnia de Alexandro III. commemorat. Johannes Nauclerus Praepositus Ecclesiae Tubingensis & Academiae Cancellarius, qui floruit Anno 1500. volum. 2. Generat. 40. pag. 784. sic scribit: *Isto fœdere Alexander Pontifex inito, confestim ad januas templi D. Marci accessit, & ibidem universo astante populo Imperatori jussit, ut humi se prosterneret, ac veniam denuò postularet. At summus Pontifex Imperatoris collum pede comprimens, ait: Scriptum est, super aspidem & basiliscum ambulabis & conculcabis leonem & Draconem. At Fridericus, Non tibi, ait, sed Petro, cui Successores, pareo. Et Pontifex respondit, Et mihi, & Petro.* Marcus Antonius Coccius Sabellicus, Naucleri *vi. 2. 20. 21.* lib. 7. Decad. 1. de rebus Venetiis iisdem pene verbis Historiam hanc recenset. Johannes Stella Sacerdos Veneratus, cui ex patriae archivis de veritate hujus Historiae optimè constare potuit, in Vitis Pontificum Basileae per M. Jacobum de Pfortzheim Anno 1507. impressis, Bergomenfi, Nauclero, Sabellico hac in parte totus est *imò ψηφός*, ac concludit suam Historiam universam sub finem hisce verbis: *Fateor, atq; Deum meum testor, me non falsa scripssisse.* Hi autores omnes monumenta Historiarum consignârunt, antequam Lutheri nomen in mundo auditum fuit, ne quis Jesuita veneno Lutherano eos infectos fuisse suspicetur. Sed & post Lutheri tempora quidam ex ipsis Pontificiis Scriptorib. tantum abest, ut de hoc Alexandri III. facto verecundentur, ut in eo potius

magnificè triumphent. Papyrius Massonius Gallus JCrus, vir peracris iudicii atque doctrinæ scripsit sex libros de vitis Episcoporum urbis Romæ, quos Parisiis edidit, at postea à sancta Sede Apostolica examinatis, decretum est, ut post hac non legantur, nisi qui ab eadem fuerint emendati cum approbatione Magistri sacri Palatii. Is, inquam, Papyrius Massonius lib. 5. in vita Alexandri III. brevibus quidem, sed emphaticis verbis rem totam retulit: *Fridericum Barbarossam*, inquit, *Alexander III. inclinatâ cervice collum pedis suo submittere, compulsi, dicens: Super aspidem & basiliscum ambulabis, concutabis leonem & Draconem. Respondit Imperator; Non tibi, sed Petro. Pontifex regessit; Et mihi & Petro.* Iisdem omninò verbis hanc Historiam recensuit Petrus Justinianus, Patricius Venetus, qui Historiam rerum Venetarum ab urbe condita usque ad annum 1575. contexuit, eandem que Gregorio XIII. Pont. Rom. in Epistola operi præfixa offerre non dubitavit, in qua Historia de Imperatoris Friderici collo pedibus Pontificis Alexandri subjecto extat lib. 2. pag. 27. ubi etiam Episcopos & Prælatos, qui Pontificis lateri eo tempore adhæserunt, nominatim recenset. Hujus Petri Justiniani testimonium in diversa quadam Historia de Francisco Dandalo Reipubl. Venetæ ad Pontificem Legato adducturus Hardingus, Theologus Pontificius, sic præfatur in Confutat. Apolog. Anglic. part. 4. cap. 7. *Autorem do Petrum Justinianum Venetum, summo loco natum, cujus Annalium maxima est apud Venetos autoritas.* Illius ergò testimonium etiam hac in re audiant. Franciscus Sansovinus, qui circa annum 1560. Historiam Italix & lib. 8. urbis Venetæ descripsit, memorat, extare (nella Sala grande del Palazzo) in Palatio Venetorum picturas de Friderici Barbarossa rebus gestis cum adscriptis Summariis, inter quas figuræ illæ, que

DEDICATORIA.

que est numero 21. argumentum additum sit ejusmodi. Pontifex ductus cum Imperatore in templum S. Marci, factâ inter eos pace, advocatus ab ipso (gli mettèva il piede sul collo per segno di superiorità) ponebat pedem super collum ejus in signum supereminentie. Autor libri Italici (*Delle cose Notabili che sono in Venetia,*) De rebus notabilibus, que sunt in Venetiis, editi Ann. 1565. Conspicitur, inquit, in conclavi Palatii, in quo habetur (il grande Consiglio) magnus Senatus, pictura, in qua Pontifex Alexander imponit pedes collo Friderici. Huic picturæ publicæ frustra obvertit Baronius Ann. 1177. num. 9. illud Horatianum:

Pictoribus atq; Poëtis

Quodlibet audendi semper fuit æqua potestas;

Neque enim ullo modo verisimile, nobilissimam illam Venerorum Rempublicam Tragœdiam hanc à se spectatam ad immortalem rei memoriam solenni & publicâ picturâ expressam omnium oculis exhibere voluisse, nisi ex actis fide ignis ejus veritatem probè haberet cognitam & perspectam; et alterutrius partis amore & odio usque adeò transversam esse actam, ut palam & publicè ejus rei monumentum staret, quam suspitione falsitatis laborare non ignoraret. Nec est inficias ire Baronius d. l. num. 2. & 5. in Codice Chrorum Cardinalis Bessarionis, qui summâ diligentia & hoc in Bibliotheca Veneta asservatur, pluteo decimo septimo (cujus fide etiam nititur Hieronymus Bardus, qui commissimè hac de re egit in libro Italico, cujus titulus. *Della ria navale ottenuta della Republica Venetiana contra Ottobello di Friderigo Primo Imperatore, Gyrolami Bardi,*) Hanc hancce iisdem omninò verbis, quibus Papyrius Mafius, Petrus Justinianus ac Franciscus Sansovinus eam deunt, annotatam contineri. Sed nec illud Baronius ne-

gare potest d. l. num. 2. Historicorum illorum, qui Alexandro III. Imperialis colli suppressionem tribuunt, numerum esse longè majorem, quàm eorum, qui illam in Historiis suis prætermittunt. Hieronymus Bardus, inquit, *baud ita pridem copiosissimè in iis versatus est; utinam ita fructuose, sicut & opere, se! qui circumiens mare & aridam illa sola invenit, quibus in errorem manifestissimum duceretur, nec ad illa pervenit, quibus veritate certissimâ informari potuisset, ne falleretur & sic alios ipse falleret. Quæ ut tu semper caveas, Lector, in delectu testimonium hic & ubiq; constitue in quacung; disputatione victoriam, non in numero, cò quod errantium infinitus est numerus, sed vera sapientium, sicut verè sapientum, admodum paucus. Atqui non tam numero, quàm pondere testimoniorum in assertionem hujus Historiæ nitimur. Quotquot enim testes produximus hactenus, illi vel ante B. Lutherum scripserunt, vel ex Reipubl. Venetæ archivis sua depromserunt, Pontificiæ certè religioni omnes fuere addicti, ut fidem eorum in dubium vocare jure quidem nemo possit. Meritò proinde cum Schellenbergio in Papæo dicimus:*

*Quàm bene, qui in cælo sedem sibi Papa locavit,
Cæsareo in collo suppedium reperit.*

Restat, ut Baronii argumenta, quibus fidem hujus Historiæ labefactare satagit, expendamus. Primùm, inquit, *testes autoritatis, Autor Actuum MStorum Alexandri III. Itemq; Romualdus Archiepiscopus Salernitanus, Regis Siciliæ Legatus, nihil tale de Alexandro commemorant. Atqui num Baronio excidit Joctorum regula, quòd plus valeant duo testes affirmantes, quàm decem, non dico, factum negantes, sed de eo tacentes? An ignotum ipsi, quid Augustinus Epist. 80. ad Helychium scripserit? Non discrepant rebus Evangelistæ, si alius aliquid dicit, quod alius tacet;*

cet; ac lib. 2. de cons. Evang. cap. 5. *Non ideo contrarium videri
 potest, quod vel hic Evangelista dicit, quæ ille prætermittit; vel
 ille commemorat, quæ iste non dicit.* Quid quod, Collega Ba-
 ronii, Bellarminus, ne quidem ex sacris literis argumenta ne-
 gantia formari posse asserat, sic differens lib. 1. de Missa cap. 24.
 in Resp. ad 2. argum. *Etiam si Evangelistæ non expressè dixerint,
 CHRISTUM se Patri in cœna obtulisse, tamen neg. expressè dixerunt,
 non se obtulisse &c.* Quare, si Lutherus ab exemplo CHRISTI
 probare cupit, Missam non esse Sacrificium, certum aliquod te-
 stimonium afferat, ubi legamus, CHRISTUM non se obtulisse in
 Cœna, nam illa argumenta negativa, *Non habetur in Scriptura,*
 ergò non est factum, iam ipsis etiam pueris ridicula sunt. Falsa
 quidem hæc est Bellarmini hypothesis, quod in dogmaticis
 non possimus negativè ex Scripturis argumentari (cùm ob
 Scripturæ in tradendis ad salutem necessariis sufficientiam
 rectè dictum sit ab Hieronymo in cap. 23. Matth. *Quicquid ex
 Scripturis non habet auctoritatem, eadem facilitate contemnitur,
 quâ asseritur; & à Discipulo de tempore serm. 23. In sacra Scri-
 ptura locus tenet ab auctoritate negativè*) interim Baronio eam
 meritò opponimus, qui in Historicis ex Alexandri Actis
 MSis argumentum negativum perquam *arbitrarius* format.
 Nec illud de nihilo est, quod Baronius fatetur d. l. num. 84.
*Acta illa MSa, ad quæ toties provocat, non esse integra, sed
 truncata & sine carere.* Quid si ergò in illa parte, quæ injuriâ
 temporis periit, illa ipsa de suppressione cervicis Imperato-
 riz fuerint annotata? Quinimò illa ipsa Acta continent quip-
 piam, quod indicium hujus rei minimè obscurum exhibet.
 In illis enim referente Baronio Anno 1170. num. 60. Alexan-
 der III. Episcopo Bambergensi, Friderici Imperatoris Lega-
 to, sic respondet: *Si inter oves, quas Deus Beato Petro pascendas*

commisit, vult numerari, quid amplius differt eidem Principi Apostolorum cervicem suam flectere & Catholicae se unitati aggregare? An non plusquam probabile, Pontificem, qui ab Imperatore postulavit, ut cervicem suam Principi Apostolorum Petro flecteret, postmodum collo ejus pedem imposuisse, additis verbis ejusmodi, Et mihi & Petro? De Romualdo Salernitano Archiepiscopo respondere possumus, ipsum fuisse juratum Alexandri III. mancipium, Imperatoris verò hostem manifestum, ut ex ipsius scriptis constat. Atqui, uti rectè docet Augustinus lib. 3. contra literas Petiliani cap. 10. Nec amico laudanti, nec inimico detrahenti credendum, & ut habet vulgata Juris Canonici regula c. Per tuas & ibi Glossa in verbo, Inimicitias capitales extr. de Simoniacis, c. Accusat & ibi Glossa caus. 3. quæst. 5. Testi, alteri parti inimico, non creditur. Sed nolumus justissimâ hac exceptione uti, quin potius dicimus, Romualdum illius rei indicium facere, quam Baronius ab eo prætermittam urget. Sic enim inter cætera loquitur apud ipsum Baroniū Ann. 1177. n. 68. Cum ad Papam appropinquasset Imperator, tactus divino Spiritu, Deum in Alexandro venerans, Imperiali dignitate postpositâ, rejecto pallio ad pedes Papæ totum se extenso corpore inclinavit. Quam verò promptum fuit Pontifici fastuoso collum Imperatoris, à quo graviter læsus fuerat, ad pedes suos toto corpore prostrati tangere, ac subjectionem illam testatam reddere, cujus signum Imperator edidit, quando eodem Romualdo recensente (apud Baronium d. l. num. 69.) die statim sequente & Ostiarii & Stratoris officio functus est. Imperator, inquit Romualdus, ut humilitatem, quam corde conceperat, opere demonstraret, sumto stratoris officio, pallium deposuit, manu virgam accepit, Laicos de choro expulit, & Papæ ad altare solenniter & processionaliter venienti

viam

am tanquam Ostiarius preparavit &c. Finita Missa, cum Papa
 suum Palatium vellet redire, Imperator dextram ejus accipiens,
 usque ad portas Ecclesiæ satis honestè deduxit: cumq; equum
 album de more vellet ascendere, Imperator ex alia parte ac-
 cedens, strevam ejus tenuit, & postquam equum ascendit, ipsum
 quantulum stratoris more per frenilora deduxit. Idem judi-
 um esto de aliis, qui suppressionem hancce colli Imperato-
 i prætermisisse dicuntur, videlicet quòd ipsi quoque indi-
 um ejus rei fecerint, quamvis ob facinoris indignitatem di-
 rtis verbis eam exprimere noluerint. Platina in vita Ale-
 andri III. dicit, Imperatorem pedes Pontificis in templo Marci
 sculatam fuisse. Genebrardus asserit lib. 4. Chronic. ad Ann.
 180. fol. 622. Fridericum Imperatorem ad pedes Alexandri III.
 petentem excommunicationis absolutionem procubuisse. Carolus
 Sigonius lib. 14. de regno Italiæ, de Alexandro III. memorat,
 quòd inimicitias Friderici non tam moderatè exercuerit, quàm
 fortiter superaverit, quàm verborum lenitate facinus illud, quod
 exprimere noluit, innuere tamen voluisse haud immeritò
 censetur. Quinimò si vel maximè longè plures adduci pos-
 sent autores, qui hujus facti descriptionem prætermiserint,
 uno tamen verbo respondere possemus, quod de Johannæ
 Papissæ Historia à quibusdam prætermissa, jam olim ab aliis
 responsum. Propter deformitatem facti hæc Historia ab aliis est
 omissa, scribit Ranulphus in Polychronico lib. 5. cap. 32. Hujus
 Johanna nomen autores non ponunt, propter turpitudinem rei &
 muliebrem sexum, inquit Marianus Scotus in Chronic. circa
 Ann. 1086. collecto. Johanna non ponitur in Catalogo sanctorum
 Pontificum, tam propter muliebrem sexum, quàm propter deformi-
 tatem facti, inquit Martinus Polonus in Chronico circa An-
 num 1282. conscripto. Quam verò Vicarii CHRISTI mansue-

tudinem, lenitatem, & erga Imperatorem reverentiam nobis narrat Baronius, à qua cum factum illud penitus abhorreat, meritò tanquam fictum & falsum sit negandum? Probandum priùs erat, Alexandrum huncce tertium fuisse Christi in terris Vicarium, quod cum à nobis negari sciatur ac nihilo tamen minùs tanquam concessum assumat, fallaciam illam committit, quam τὸ ἐν δόξῃ λαμβάνει vocant Logici. De eodem Alexandro Pontifice Pápyrius Massonius in ipsius vita ex Benjamini Itinerario memorat, quòd *Judaici generis servos in familia sua habuerit*. Egregium verò Christi Vicarium, qui perduelles Christi in famulitium suum asciscere non dubitavit! Nescio, inquit Massonius, *an laudari debeat, quòd Judaici generis servos habeat Pontifex Christianus? Reges enim ac Pontifices sæpè miseri sunt, non tam suà culpâ, quàm quòd affectatorum suorum peccatis ac criminibus premuntur. Itaq; impure, damnataq; Secta & cælo quoq; ipsi invisos servos habere non debuit*. De eodem Alexandro Autor Vitæ Friderici Imperatoris Germanicè descriptæ (Johannes Adelphus) Z. iij. refert, quòd cum Imperator Fridericus in recuperanda terra sancta occupatus esset, metuens sibi ab eo Pontifex, si victor in Italiam rediret, de eo periendo cogitaverit. Vivâ itaq; imagine Friderici operâ pictoris cujusdam ad eam exprimendam destinati confectâ, eam ad Soldanum misit, cum hac commonefactione, ut, si quietus vivere velit, de Imperatore, cujus simulacrum acciperet, perdendo sollicitus esset, quas Pontificis literas Soldanus Friderico monstraverit, antequàm ex captivitate, in qua per annum integrum eum detinuerat, liberum dimiserit, obsidis loco Sacellano & hostiâ consecratâ relictis, quæ centum mille ducatis redemerit. Insignem verò erga Imperatorem reverentiam magis profectò detestandam, quàm quòd collo ejus pedem imposuerit! De eodem

Ale-

Alexandro literarum monumentis prodidit Matthæus Paris
 in Historia Anglica in Henrico II. quod *quamvis perpetuò pro-*
testatus fuerit Rex, se nec mandasse, nec voluisse, nec suo artificio
perquisivisse necem Thome Bequeti, Archiepiscopi Cantuariensis,
tamen quia ex eius verbis non satis circumspicere prolati interfe-
ctores ejus perimendi occasionem acceperant, exegit Pontificis Ale-
xxandri Legatus, ut Rex absolutionem petiturus, carnem suam nu-
dam disciplina virgarum supponeret, & à singulis viris religiosi,
quorum multitudo magna convenerat, ictus ternos vel quinos
susciperet, quod ipsum Rex de facto, pharmacis illorum misere fasci-
natus, subiit. Eximiam verò erga Regem poenitentem beni-
 gnitatem, longè profectò crudeliorem, quàm quæ in Impera-
 torii colli suppressione sese exeruit! Baronius ex Actis Va-
 ticanis hæc emollire conatur, τὰ σκληρὰ μαλθακῶς sic exprimens
 Ann. 1172. num. 3. *Deduxerunt eum Legati Pontificij, ex propria*
Regis voluntate, extra ostium Ecclesie, ibiq; flexis genibus, non ta-
men exutis vestibus, neq; verberibus oppositis, absolutus est & in
Ecclesiam introductus. Sed Historico Anglicano de rebus An-
 glicanis aliquid publicè affirmanti major, credo, fides debe-
 tur quàm Actis Romanis in obscuro angulo hætenus asser-
 vatis. Alexandri III. Prædecessor fuit Hadrianus IV. quem
 Baronius æquè Vicarium Christi fuisse statuet, atque Alexan-
 drum. Is verò, quantà reverentiâ eundem Imperatorem Fri-
 dericum persecutus fuerit, ex Codice suo Vaticano nobis ex-
 ponat Baronius. *Cùm Rex Fridericus, inquit Ann. 1155. num. 8.*
de more Papa stratoris officium non exhiberet, Cardinales turbati
& valde perterriti abierunt retrorsum & in civitatem Castella-
nam se receperunt, relicto Pontifice in territorio Regis. Quocirca
Dominus Papa turbatus, & quid sibi agendum foret, incertus, licet
tristis, descendit, & in preparato sibi faldistorio sedit. Tunc Rex ad
eius

ejus vestigia procidit, & de osculatis pedibus ad pacis osculum accedere voluit, cui idem Pontifex protinus locutus est in ista verba: Quandoquidem tu mihi illum consuetum & debitum honorem subtraxisti, quem Prædecessores tui, orthodoxi Imperatores, pro Apostolorum Petri & Pauli reverentia Prædecessoribus nostris Romanis Pontificibus exhibere usq. ad hæc tempora consueverunt, donec mihi satisfacias, ego te ad pacis osculum non recipiam. Rex autem respondit & dixit, se hoc facere non debere. Ea propter, remanente ibidem exercitu, totus sequens dies sub istius rei varia colloctione decurrit. Tandem requisitis antiquioribus Principibus, qui cum Rege Lotbario ad Innocentium Papam venerant, & præscâ consuetudine diligenter investigatâ, ex relatione illorum & veteribus monumentis judicio Principum decretum est, & communi favore totius Regalis Curie roboratum, quod idem Rex pro Apostolorum prædictorum reverentia prædicto Papæ Hadriano exhiberet stratoris officium & ejus streguam, suppedaneum scilicet, teneret ad conscendendum in equum. Aliâ igitur die Regis mota sunt castra & in territorium Nepefinum, juxta locum, qui dicitur Tabula, fuerunt translata, sicut à Principibus fuerat ordinatum, Rex Fridericus præcessit aliquantulum, & appropinquante Domino Papa tentorio Regis, per aliam viam transiens descendit & occurrens Rex ei, quantum est jactus lapidis, in conspectu exercitus officium stratoris cum iacunditate implevit & streguam fortiter tenuit. Tum verò Pontifex eundem Regem ad pacis osculum primò recepit. Helmoldus lib. 1. Histor. Sclavorum cap. 81. paulò aliter hanc Historiam edisserit. Pontifici, inquit, Viterbium in occursum venienti Imp. Fridericus obviam progreditur, eumq. magnâ cum devotione & honorificentia excipit, sinistram sella strepam de jumento descendenti tenens, eumq. in tentorium Imperiale deducit. Cum in territorium ventum esset, Episcopus Bam-
ber-

bergensis nomine Imperatoris orationem exorsus, quanto Imperator desiderio colloquii Papalis fruendi flagrant, commemorat, & Deo Opt. Max. gratijs actis, qui ipsum voti sui compotem fecisset, suppliciter ac submisè petit, ut Fridericum, orbis Christiani supremum Principem & Ecclesie defensorem, solito more diademate, Imperiali insignire dignetur, causas, ob quas eo dignissimus sit, probe & eleganter adjiciens. Pontifex Bambergensis oratione finitâ, praeclare ea dicta fuisse profatur, sed rem orationi minimè congruere ait. Etsi enim leve atq; exile sit, de quo verba facturus esset, negari tamen non posse, quin, ut qui in minutioribus negligentior deprehendatur, ne talis quoq; in majoribus sit, justè timeatur. Ad hanc Pontificis orationem omnium auribus arrectis atq; animis sollicitis, quodnam peccatum esset, ille prosequitur; Descendenti, inquit, ex equo sinistram sellae strepam tenuit, id an in ludibrium nostrum vel aliâ de causâ fecerit, ignoramus; Siquidem si bonore nos efficere voluisset, dextra sellae strepa, eaq; manu dextrâ contrectanda fuisset. Caesar Pontificis oratione nonnihil commotus, paulumq; subridens respondit: Minimè se strepis apprehendendis studuisse. Tu, inquit, pater primus es, cui tali officio deservimus. Et hinc inter sermonem crescente, addit. Scire velim abs te, officij hoc genus an ex debito sit, an ex beneplacito? Quod si ex benevolentia descendit, quis causabitur culpam in spontaneo? sin ex debito, parum interesse putamus, quo latere accesserit, qui venerabundus accedit. Severius sic collocuti discedunt utrinq; non sine stomacho. Imperator tamen, Princeps prudentissimus, dissimulans illa omnia, die postero Pontificem ad colloquium revocat. Pontifici itaq; advenienti Imperator obviam it, atq; ex priore ejus objurgatione doctior factus, dextram sellae strepam apprehendit, ac in tentorium sanctissimum Patrem deducit. Esto & hoc insigne Papalis erga Imperatores reverentiae exemplum. Prædecessor Adriani IV. fuit

fuit Gregorius VII. quem Baronius itidem pro Vicario Christi nobis obtrudit, *Illi reconciliandus Henricus IV. Imperator prope Canusium venit, ubi Gregorius cum Matilde Comitissa, quae ab ejus latere raro discedebat, tunc temporis agebat. Postquam Pontifex exegerat, ut coronam & reliqua regni insignia in argumentum verae poenitentiae traderet, ac se post tantam contumaciam regio nomine & honore posthac indignum profiteretur, Henricus propius, ac jussus erat, accedit atq; intra secundum murorum ambitum receptus, omni comitatu exterius relicto, Regium cultum abjicit, ac sine calceis seriente byeme jejunos usq; ad vesperam Gregorii responsum expectat. Verum Pontifex in secundo illo ambitu, triplex enim urbi murus erat, ad vesperam usq; responsum frustra expectantem reliquit. Redit die secundo & tertio, idemq; experitur. Quarto demum partim constantiam hominis admiratus, partim aspera hominum adversus se convitia veritus, cum in conspectum admittit. Autores sunt, Martinus Polonus Papae Secretarius in Chronic. Lambertus Schaffneburgensis Monachus Hirsfeldensis in Chronic. Abbas Urspergensis in Chronic. pag. 235 Helmoldus lib. 1. Histor. Slav. cap. 33. Sabellicus Ennead. 9. lib. 3. Baronius Ann. 1077. n. 10. ex Lamberto Schaffneburgensi & alii. Addit Helmoldus, sortem Imperatoris miseratus. Legimus, quia multi peccaverunt, quibus tamen subventum est poenitentiae remedio. Certè David peccans & poenitens Rex & Prophetæ permansit. Rex autem Henricus ad vestigia Apostolorum jacens, orans ac poenitens gratis pessundatus est, nec invenit tempore gratiae, quod ille obtinuit duro legis tempore. Referatur ergo & hoc inter exempla mansuetudinis & reverentiae Imperatoribus à Vicariis Christi scilicet exhibitæ. Successit Alexandro III. mediantibus aliis quatuor Pontificibus Celestinus III. Is cum Henrico VI. Imperatori coronam utroq;*

pede

pede imposuisset, mox altero eam decussit, innuens, *sibi potestatem competere, Imperatorem constituendi, eundemq; exautorandi*, uti referunt Rogerius Hovedenus (ipsius Baronii ore laudatus Anno 1170. num. 45.) in Historia Anglic. in Richardo I. & Ranulphus in Polychronic. lib. 7. cap. 26. Quod si Cœlestinus ille III. coronam Imperialem pedibus ex Imperatoris capite decutere non fuit veritus, quâ religione Alexander III. prohibitus fuerit Imperatoris collo pedem imponere? Franciscum Dandalum, inclutæ Reipublicæ Venetæ Legatum, *canis in morem catenâ collo injectâ sub Clementis V. Pape mensa jacuisse, ut graviter offensum Papæ animum, tam demissâ humilitate deliniret, patriamq; suam in gratiam, illius restitueret*, ne ipse quidem Hardingus negare potest, etiamsi moneat in Confutat. Anglican. part. 4. cap. 7. *Dandalum nondum tunc temporis fuisse Venetorum Ducem, vel Cypri Regem; nec jussu Pontificis, sed suâ sponte catenam gestasse, nec socios canes sub mensa habuisse*, quod flagitiosum facinus multis verbis perstringit Sabellicus Ennead. 9. lib. 7. *ut immoderatam Tyrannidem & superbiam minimè ferendam, ac flagitiosissimam in majestatem Principum contumeliam*. At si Clemens Reipubl. Venetæ Legatum catenâ collo injectâ sub mensa jacentem æquo animo intueri potuit, utique etiam Alexander III. pedem Imperatoris collo sine scrupulo potuit imponere. Nemini quoque mirum videri debet, Alexandrum III. ad factum suum accommodasse dictum Psalmographi: *Super aspidem & basiliscum ambulabis, conculcabis leonem & Draconem*. Baronius enim non semel Fridericum confert cum Pharaone, atrocissimo illo Ecclesiæ persecutore. Anno 1160. num. 35. in margine annotat. *Fridericus Imperator instar Pha-*

raonis in Ecclesia positus. Anno 1167. num. 15. *Fridericus novus Pharao*. Jam verò Ecclesiæ persecutores in Scripturis conferruntur *aspidibus, serpentibus, leonibus & Draconibus*. Esai. 11. v. 8. cap. 27. v. 1. Matth. 23. v. 33. Psal. 35. v. 17. Psalm. 57. v. 5. 2. Timoth. 4. v. 17. Psal. 74. v. 13. Esai. 51. v. 9. Ezechiel. 29. v. 3. Quinimò si Alexander III. Baronium præceptorem habuisset, ab eo sic concludere didicisset. Promissum est Ecclesiæ, quòd persecutorum & hostium suorum capita sit conculcatura. Cùm enim Jos. 10. v. 25. Dux Josua invitaret Principes exercitus Israëlitici, ut super colla quinque Regum à se debellatorum pedes ponerent, dicebat eis: *Confortamini & estote robusti, sic enim faciet DOMINUS cunctis hostibus vestris, adversum quos dimicabitis*. Jam verò Fridericus, novus ille Pharao, est Ecclesiæ persecutor & hostis. Ergò Pontifex, Ecclesiæ caput, pedibus suis eum sibi debet subjicere. Et, quod magis stupendum, Baronius 1177. num. 88. ad Fridericum Imperatorem accommodat, quod Job. 41. v. 25. sub figura Leviathan de ipso Diabolo pronunciatum extat. *Ipse est Rex super omnes filios superbie*. Potuit igitur Alexander III. à Baronio ita edoctus, concludere: *Diabolus conterendus est sub pedibus fidelium*, Rom. 16. v. 20. Friderico Imperatori competunt, quæ de Diabolo prædicantur. Ergò, si non caput, tamen collum illius conculcandum. Unicus adhuc restat scrupulus, nemini scilicet facile persuaderi posse, *Fridericum, magnanimum illum Principem, tam serviliter sese subjicere ac contumeliam hanc equo animo ferre voluisse*. Sed scrupulus hic est, non scopulus. Imperator prudentissimus ac fortissimus non quadam animi imbecillitate aut victoriæ desperatione fractus, sed partim filii captivi *Φιλοσυγία*, partim cupiditate pacis in Europa constituen-

da adductus, Venetias ad Pontificem sese contulit ac ignominiosum huncce factum in universi populi oculis patienter pertulit, pejora à Venetis metuens, qui Pontifici, à quo magna beneficia acceperant, tum temporis adhærebant. Quid quod generosus Imperatoris animus in hoc ipso actu ostenderit, se indignitate rei moveri, quando Pontifici masculè respondit, *Non tibi, sed Petro*, significans se supplicem esse factum, non Papali Tyrannidi, sed Apostolicæ autoritati. *Vicit optimum Principem*, inquit Philippus Melanchthon in Chron. Carion. lib. 4 p. 747. *opinio religionis, cujus in animis hominum magna vis est, præsertim si superstitione accedat, quæ tunc regnabat. Cessit etiam utilitati publicæ, ut constitutâ firmâ concordia in Europa, latrocinia Mahometica in Asia facilius reprimi possent. Stet igitur, ut Bâronii verba faciamus nostra, ipsa Historia candore suo nitens atq; sinceritate & veritate eorum, qui sine ulla falsitatis suspicione eam annotârunt, constans & firma in omnibus comprobata.* Liberentur nostrarum partium Theologi & Historici ab intentato mendacii crimine, coërceatur impudentia Jesuitica, negans etiam ea, quæ in Solis mensa posita sunt, ac Antichristianus Romani Pontificis factus, supremi Magistratus contemptus ac Tyrannis prius non audita indicio sit, quòd Antichristus ille iudicis sic dictus in Sede Romana apostatica, non in Babylone Utopica, sit quærendus. Quod ipsum in hac prima libri specialis parte cap. 6. articuli 3. pluribus datur confirmatum.

Hanc verò qualem cunq; meam opellam V. Celsitudinibus, Illustrissimi ac Celsissimi Principes, Heroes gloriosissimi, Evergetæ & Domini clementissimi humiliter inscribere volui imò debui, causis adductus longè gravissimis.

Primum quidem, ut pro beneficiis longè plurimis, quæ Vest. Celsit. toto isthoc octodecim annorum decursu, quo docendi munere in hac Vestrarum Celsit. Academia fungor, in me *πένθος* contulerunt, aliquam subjectissimè grati animi significationem ederem. Non semel atque iterum, sed plurimis omninò vicibus Celsit. Vestræ mensæ Principali me admovent, ad Colloquium familiare admiserunt & congiariis supra meritum honorarunt, nec unquam à Vestrarum Celsit. conspectu tristis discessi. Cum primis verò hoc nomine æternas Vestris Celsit. à me deberi gratias agnosco, quòd Academiae Jenensis foundationem ac dotationem non ita pridem cum immortalis Inclutæ Domus Saxonicae laude & gloria factam, suo suffragio, autoritate & consilio promoverunt, quo beneficio me ejusdem proxenetam & pararium tam arctis sibi obstrinxerunt vinculis, ut perpetuū Vestrarum Celsit. debitorem me fore lubens agnoscam & publicà voce profitear. Deinde etiam isthac opellæ meæ inscriptione omnibus, in quorum manus ea deveniet, notam facere volui pietatem Vestrarum Celsit. eximiam, serium orthodoxæ religionis zelum, inviolatum justitiæ studium, amorem erga subditos & virtutes reliquas Christianis Principibus dignas, ob quas jam pridem Celsit. Vestræ publicum totius orbis præconium meruere. Vestram Celsit. Illustrissime Princeps ac Domine, DN. ALBERTE, Domine clementissime, quisquis *vivum antiquæ virtutis & fidei Saxonicae exemplum* dixerit, nihil aliud profectò, quàm quod res est, dixerit. Ex ipso vultu candor, probitas & majestas elucent, quæ in sui amore & admirationem rapiunt quosvis intuentes. Vestram Celsit. Illustrissime Princeps ac Domine, DN. ERNESTE,

NESTE, Domine clementissime, quisquis *singularem Ecclesiarum & Scholarum Nutritium* dixerit, nihil aliud quàm quod in templo veritatis ad aram fidei liquido juramento confirmare poterit, dixisse censendus erit. Cura boni publici, ac studium promovendi Ecclesiarum ~~fortitudo~~ subditorum pietatem, juventutis Scholastica comoda, utramque apud Cels. V. faciunt paginam & omnem ejus sollicitudinem unice sibi vendicant. Vestram Celsi. Illustrissime Princeps ac Domine, DN. BERNHARTE, quisquis *Germania Achillem* dixerit, nihil aliud profecto, quàm quod totius Europæ testificatione confirmatum extat, dixisse judicare debet. Quantà namque cum prudentiâ, dexteritate, animi robore & felicitate hætenus bella gesserit, quàm præclara illustrium victoriarum trophæa ubivis erexerit, quàm amplam laudis & gloriæ materiam posteritati reliquerit, de eo præstat silere, quàm pauca duntaxat in medium asserre.

BERNHARTUS, bellifulmen, post secula vivet;

Vivet Saxonica gloria, fama, domus.

Denique ex fulgentissimo illo, quo Vestræ Cels. ob virtutes ac res præclare gestas in toto terrarum orbe radiant, splendore stricturam aliquam lucis mutuari, & in hoc opusculum meum derivare hac ipsa inscriptione volui, ut primo gloriosissimi nominis vestri in frontispicio positi intuitu & boni ad lectionem ejus invitentur, & Zoili ab ejus insectatione arceantur.

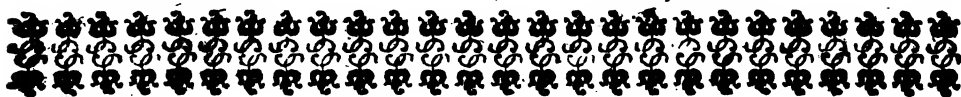
Suscipite ergo, Illustrissimi ac Celsissimi Principes ac Domini, Domini clementissimi, chartaceum hocce munusculum, favore & gratiâ eâ, quâ Illustr. Vestræ Cels. me fuere hætenus prosecutæ, Admittite in conspectum vestrum tenue

hoc subiectissimè grati animi documentum, profectum ab eo, qui multa, imò omnia Celsi, Vestris se debere fatetur, exigua tamen imò nulla sese solvere posse conqueritur. Dirigite clementiæ vestræ oculos non ad ipsum munus oblatum, sed ad offerentis animum, qui pro Vestrarum Celsit. incolumitate, longævitate, sanitate & omnigena prosperitate serias ad DEUM preces se quotidie ablegaturum, nec in hoc solùm seculo transitorio, sed etiam in die pantocritico beneficia Vestrarum Celsit. sese prædicaturum pollicetur. Perscriptum
Jenæ Calend. Septemb, Ann. M. DC. XXXIV,

Illustrissimarum Vestrarum Celsit.

subiectiss.

JOH. GERHARD D.

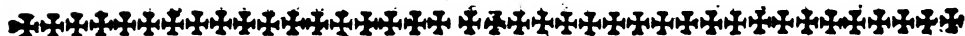

AD AUTOREM.

*Alvator quoties vel respondere Sophistis,
Vel dictis voluit conciliare fidem;
Arma dedere hostes. Parili sic arte retorques
Semper in autores tela, GERHARDE, suos.
Scilicet hec ratio pugnandi est optima: Qualem
Nec presens atas, nec prior ulla tulit.
Ergo nihil superest, nisi quod, me iudice, leges
Olim in Confessum constituere Reum.
Nunc quoq, vel nunquam divini oracula vatis
Impleantur: βασιλὴν κάπριον ἢ μεγάλη.*

Bernhartus Bertramus JC, Cancellarius Saxonicus.

*Ut cum iudicio legere & disponere, quot Tu
Libro uno exponis, Magne Gerbarde, libros,
Humani non est animi labor ille, sed ille
Divini labor est maximus Ingenii.
Quod si, non fuit; aut simile baud opus esse futurum,
Dixero, dum stetit, aut stabit hoc orbis opus:
Dixero, quod res est, & dixero Te tamen unum
Authorem tanti, Magne Gerbarde, libri.*

*Caspar Facius Consiliarius
Saxonicus.*

Serva

Servo servorum natus servire **ROBERTUS**
 atque loqui quicquid **DIS** Latialis ait,
 ut malè rem gessit! namq; hostibus arma ministrat,
 Romanaq; patet proditor esse rei.

Sic faber in cippo, quem fecerat; ire securus
 sic nempe in sylvas, exiit unde, redit.

Triste patrocinium, stultumque, **ROBERTE**, colorem.

Si per patronum cui sua causa perit!

Ista **DEI** vis est, qui velcis toxica mutat,

Inque bonum mandat cedere cuncta bonis.

*Bos olim vis à scuticâ, τέμνεται ἰμάθ λη
 ἐξ ἡμῶν, nostris cadimur, beu! coris,*

dixerat; & visò plorabit **ROMA GERHARDO**:

ὦ πόλεμος! ἐξ ἡμῶν ὈΤΤΟΣ ἰμάν' ἔτεμε:

Nec gravius pote, nec brevius; **LUTHERE** triumphas
 jure merens: veri testis ab hoste venit.

Perge ejus generis plures **GERHARDE** pbalanges
 in sacra sub signis ducere bella **DEO**:

be faciem feriunt & si qua est reliqua frontem;
 pugnantum imbellis cetera turba fuit.

Tu dextrè pugnas omnes retrò super, omnes
 ergò super retrò clarus ovator eris.

ἐν Φημῶν Altenburgo ,
 mittit

Thomas Reinesius D.
Physicus Reipubl.

Invi-

Nvicta veri vis. Stygii haut Dei,
 haut Antichristi, Romulei Patris,
 haut Purpurati atque Infulati
 ordinis, haut hominis sagacis
 cujusq; acumen, calliditas, dolus,
 ars docta, prompta crenave, lingvæ
 potentia roburve aperta,
 insidiisve malis aperta,
 id tollere & subvertere quit. Labor
 inanis omnis. Numine veritas
 Stat, firma divino, prematur
 quamlibet, opprimier potest non,
 Vel profiteri cogitur hostium
 grex ipse, eam, atque conscius inscius,
 nolens volens defensor, illi
 ferre patrocinium peramplum,
 Sic quam tuetur Codicis ex Sacri
 Oraculis Ecclesia, Præsulis
 erepta Romani superbo
 imperio, studio Lutheri
 Confessionem, non Monachum domus,
 Scholasticorum non cathedra, haut rubra
 quos mitra Patres cingit, hautque
 pestilis ista cohors, Iesu
 mentita nomen nomine de sacro,
 suffragiorum destituunt suis
 punctis. Sacra vis veritatis
 hostibus in mediis triumphat,

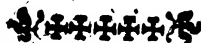
Prælustre diæ Theologiæ decus,
 GER HARDE, nostræ sidus amabile
 Icholæ, laborem industriamque
 præmia quæ nē tuam manebunt;
 Collecta puncta ex innumeris libris
 hæc dum foràs das? Hostibus hinc rubor,
 Ecclesiæ hinc augmenta surgent
 maxima, quæ patet omnis orbis.
 At Te quadrigis purpureis bona
 quam fama dudum liderei pepli
 ad texta vexit, grata in oculis
 posteritas feret atque in ore.
 fac.

*M. Philippus Norst Brunsvigæ Philof.
 Pract. Prof. Publ.*

*Vet quos doctorum manus unquam scripta revolvit,
 queis ruit Ausonix gensq; caputq; domus;
 cunctorum superas conatus atq; labores,
 cum tumidum proprio destruis ense Papam.
 Laus sua, pro meritis, est quemq; secuta; sed harum
 cunlarum laudes solus & unus habes.
 Posteritas (quacumq; sis) admiranda videbis
 scripta Gerhardiadz, dices &: ille vir est.
 Post aliquot tandem redit orbi secula Phoenix;
 salus at aternum non rediturus eris.*

*M. Joh. Michael Dillert
 Prof. P.*

SCHEMATISMUS

PARTIS I. LIBRI II.

SPECIALIS.

ARTICULI I. DE VERBO DEI.

CAP. I. de librorum Canonicorum & Apocryphorum in V.T. discrimine. pag. 2.

SECTIO prior, de libris V.T. Canonicis & Apocryphis in genere. p.ead.

Thesis. p.ead.

Eubasis. p.ead.

Antithesis. p.ead.

Nostre sententiae confirmatio. p. 2.

Idem suffragatur 1. quod discrimen illud non solum in Ecclesia primitiva, sed etiam posterioribus Ecclesiae temporibus usque ad Lutheri aetatem diligenter fuerit observatum. p. 4.

2. quod ab aetate Lutheri non solum ante, sed etiam post Concilium Tridentinum quidam ex adversariis discrimen hoc observandum esse docuerint.

3. quod Adversarii concedant, Israeliticam Ecclesiam ante Christi adventum eloquia divina sibi concedita fideliter conservasse. p. 10.

4. quod Bellarminus statuit, Esdras constituisse Canonem Hebraeorum, quem annuerat Prophetis. p. 12.

quod referendum 1. quod idem Scripturam distribuit in libros Propheticos & Apostolicos. 2. quod agnoscit libros V.T. Canonicos conscriptos esse lingua Hebraea. p. 13.

5. quod Hieronymi sententiam in discer-

nendi Ecclesiastici scripti Romanae Ecclesiae sequitur. p. 14.

6. quod Prologus galeatus Hieronymi omnibus Bibliorum editionibus Latinis praefigitur. p. ead.

7. quod idem argumenti, quibus Adversarii probant, quosdam V. T. libros pro Apocryphis habendos, probari etiam potest, controversos illos libros pro Apocryphis censendos esse. p. ead.

8. quod primitivae Ecclesiae, Apostolorum temporibus vicina suffragium nobis largiuntur. p. 16.

9. quod controversos illos libros minoris auctoritatis esse agnoscunt, quod illos, qui sunt in Canone Hebraeorum. p. 19.

10. quod non consentiunt, quo tempore Canon sit constitutus. p. 23.

Exceptiones Adversariorum. p. ead.

1. Tempore eo, quo Patres nobiscum facientes vixerunt, nondum fuisse Canonem publico Ecclesiae iudicio definitum. p. ead.

2. Patres, qui controversos illos libros & Canone excludunt, loqui de Canone Hebraeorum, non Christi norum. p. 24.

3. Duplicem vel etiam triplicem fuisse Judaeorum Canonem. p. ead.

4. Concilium Laodicenum non quidem re-

- cepisse controverfos illos libros, non tamen eos repudiâsse. p.25.
5. Concilium Carthagenense esse majoris autoritatis quàm Lapidicenum. p.26.
- Argumenta Adversariorum. p.27.
1. Patres antiquissimi controverfos hosce libros vocant sacros, divinos & Canonicos. p.ead.
 2. Patres controverfos illos libros allegant. p.28.
 3. In controverfis illi libris quidam articuli fidei egregie confirmantur. p.31.
 4. Controverfi illi libri publice olim legabantur in Ecclesia. p.ead.
 5. Concilium Catthagenense III. controverfos illos libros in Canonem recepit. p.33.
 6. Augustinus controverfos illos libros vocat Canonicos & inter Hagiographa eos recenset. p.34.
 7. Concilium Tridentinum controverfos illos libros in Canonem recepit. 35.
- SECTIO posterior de libri V.T. Apocryphi in specie. 36.
- Thesis prima. Septem postrema capita libri Estheri non sunt Canonica. p.ead.
- Exdicit. p.ead.
- Antithesis. p.ead.
- Nostre sententia confirmatio. p.ead.
- Eidem suffragatur 1. quod quidam disertis verbis hoc Supplementum e Canone remonent. ead.
2. quod quidam agnoscunt, autorem hujus Supplementi non fuisse Prophetam. 38.
 3. quod suffragium primitiva Ecclesia in hac quaestione nobis largiuntur. ead.
 4. quod Bellarminus Canonicam ejus auctoritatem frigide probat. 39.
- Argumenta Bellarmini. ead.
1. Concilia & Patres, quando librum Esther in Canonem referunt, de eo volumine sunt locuti, quo tum ipsi, tum Ecclesia universa eotempore utebatur. ead.
 2. Origenes in Epist. ad Julium Africanum hanc ipsam partem libri Esther, quæ in Hebræorum voluminibus non habetur, sacram & Canonicam esse demonstrat. 40.
- Thesis secunda. Liber Baruch non est Canonicus. 41.
- Exdicit. p.ead.
- Antithesis. p.ead.
- Nostre sententia confirmatio. p.ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam disertis verbis ex Canone eum remonent. ead.
2. quod quidam de Canonica eius auctoritate dubitant. ead.
- Thesis tertia. Additamenta Danieli, videlicet Oratio Azaria, Hymnus trium puerorum, Historia Susanna, Historia Belii & Draconis non sunt Canonica. 42.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententia confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur; 1. quod quidam hac Additamenta disertè repudiant. 43.
2. quod suffragium veterum nobis largiuntur. 44.
 3. quod Bellarminus concedit, Daniele, cujus mentio fit in Additamentis, esse alium ab eo, cujus mentio fit in Canonico Danieli libro. 46.
 4. quod fateri coguntur, hac Additamenta non haberi in Hebræo. ead.
- Exceptio Adversariorum. Quando Hieronymus ista capitula vocat fabulas, loquitur ex opinione Judæorum, ac nomine fabularum non res fictas, sed veras narrationes intelligit. 47.

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

Thesis quarta. Liber Tobia non est Canonicus.

48.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam e Canone eum excludunt. ead.

2. quod magni se involvunt difficultatibus, qui variari per omnia conformia in hoc libro contineri asserunt. 49.

3. quod primitiva Ecclesia suffragium nobis largiuntur. 50.

4. quod Ecclesia Israelitica suffragium nobis largiuntur. 51.

5. quod versio Latina multis in locis pugnat cum editione Græcæ. ead.

Argum. Adversar. Hieronymus docet, hunc librum inter Hagiographa a Judæis numerari. ead.

Thesis quinta. Liber Judith non est Canonicus. 53.

Antithesis, ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam e Canone eum excludunt. ead.

2. quod de tempore, quo hæc Historia contigerit, plurimum discrepant. ead.

3. quod Græcam hujus libri editionem modo approbant & modo reprobant. 54.

4. quod concedunt veteres temporibus Apostolorum vicinis, nobiscum in hac questione idem sensisse. ead.

Argum. Advers. Hieronymus testatur, librum Judith egregium testimonium habere in Synodo Nicæna. ead.

Thesis sexta. Liber Sapientia non est Canonicus. 56.

Expositio. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. 57.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam e Canone hunc librum excludunt. ead.

2. quod Adversariis, autorem hujus libri esse Prophetam, indubitato asserere non possunt. ead.

Argum. Adversar. 1. Salomonem esse hujus libri autorem, patet ex cap. 9. 59.

2. Citatur hic liber nomine Salomonis a Patribus. ead.

3. Melito hunc librum in Catalogo SS. Scripturarum posuit. ead.

4. Concilium Sardicense ex eo probat, Filium Dei esse rerum omnium effectorem. 60.

5. Paulus Rom. 11. & Hebr. 11. ex hoc libro sententias allegat. ead.

Thesis septima. Liber Siracidis non est in Canone. ead.

Antithesis. 61.

Nostre sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam hunc librum e Canone excludunt. ead.

2. quod quidam agnoscunt, autorem hujus libri esse Siracidem. ead.

3. quod agnoscere coguntur, quædam in hoc libro contineri, quæ veritati fidei minus congruunt. 62.

4. quod Ecclesiæ primitivæ suffragium nobis largiuntur. ead.

Arg. Advers. 1. Multi ex veteribus hanc librum Salomoni tribuunt. ead.

2. Petrus & Jacobus cap. 1. suarum Epistolarum ex cap. 14. Ecclesiastici testimonio proferunt. ead.

Thesis octava. Liber primus & secundus Machabeorum non sunt Canonici. 63.

Expositio. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententia confirmatio. ead.

- Eidem suffragatur. 1. quod quidam hosce libros e Canone excludunt.* p. 64.
 2. quod fatentur, Esdras constituisse V. T. Canonem. p. 65.
 3. quod agnoscunt, non posse de autore horum librorum affirmari, ipsum fuisse Prophetam. p. ead.
 4. quod quorundam veteris Ecclesie Doctorum suffragia nobis largiuntur. p. ead.
 5. quod tales proferunt hypotheses, ex quibus Canonica horum librorum autoritas labefactatur. p. ead.
 6. quod in asserenda Canonica horum librorum autoritate sibi ipsos invicem non consent. p. 63.
- Exceptiones Adversariorum 1. autorem non sarratorum, sed minus polita orationis veniam petere.* p. 68.
 2. non esse eundem Antiochum, de quo primus & secundus liber agunt. p. 69.
 3. annos supputari non more Græcorum, sed Hebræorum. p. 70.
 4. bis factam fuisse templi purgationem. p. ead.
- CAPUT II. de variis Scripturarum editionibus.** p. 71.
- Thesis prima. Hebraica V. T. editio in conflagratione templi & urbis Hierosolymæ & Chaldaei excitata non fuit incendio consumpta, ut ab Esdra per miraculum eam restitui necessesse fuerit.* p. ead.
- Evidens.* p. ead.
Antithesis. p. ead.
Nostre sententia confirmatio. p. ead.
Eidem suffragantur multi ex ipsis Adversariis. p. 72.
- Thesis secunda. Hebraica librorum V. T. editio non est corrupta.* p. 77.
Evidens. p. ead.

- Antithesis.* p. ead.
Nostre sententia confirmatio. p. 80.
Eidem suffragantur 1. qui fontium integritatem nobiscum quidam agnoscunt. p. 81.
Huc pertinet 1. quod multorum Pontificiorum suffragium nobis largiuntur. p. 86.
 2. quod Patrum suffragium nobis largiuntur. p. ead.
 3. quod loca illa, quæ Pontificii quidam corrupta statuunt, alii à corruptione libera esse pronuntiant. p. 87.
 4. quod Masoretarum diligentiam in conservanda Scriptura autoritate commendant. p. ead.
 5. quod agnoscunt, Ecclesia necessarias esse Scripturas incorruptas. p. 88.
2. qui ad fontes Hebræos in V. & Græcos in N. T. provocari posse agnoscunt. p. 89.
- Argum. Adversar. 1. Multi ex veteribus statuunt, Judæos quædam erasisse ex Hebræis Codicibus, quædam in odium Christianorum corripisse.* p. ead.
 2. Judæi passim affirmant, multa à quibusdam suis Sapientibus mutata esse in sacri libri, quas mutationes vocant Tikkum Sophrim. p. ead.
 3. Post Hieronymi ætatem Scripturas depravatas esse, Hieronymus, si viveret, non negaret. p. 90.
 4. Varia corruptionum exempla occurrunt. p. ead.
1. Genes 8. Corvus non revertebatur. p. ead.
 2. Psal. 13. Desunt octo versiculi. p. 91.
 3. Esa. 9. Vocabis legitur, pro vocabitur. p. ead.
 4. Jerem. 23. Vocabis in singulari pro plurali. p. ead.
 5. Esai.

5. Psal. 22. tanquam leo. p. 92.
6. Psal. 17. linea eorum. p. ead.
7. Exod. 2. deest integra sententia. p. 93.
8. Dictum Hebr. 1. Adorent eum Angeli, nusquam extat in Hebr. co. p. ead.
9. Genes. 4. desunt verba. Egrediamur foras. p. ead.
10. Gen. 6. Non contendet Spiritus meus. p. 94.
11. Gen. 49. Qui mittendus est. p. 95.
12. Dent. 23. expunctum integer versiculus. p. 96.
13. Jos. 21. itidem deest versiculus. p. ead.
14. Jud. 18. Gerson filius Moysi. p. ead.
15. Judic. 19. Fornicata contra illum. p. ead.
16. 2. Sam. 5. desunt duo verba. p. 97.
17. 2. Paral. 21. Josaphat Rex Israël. p. ead.
18. 2. Paral. 26. duæ literæ transpositæ. p. ead.
19. Psal. 37. desunt illa verba, Injusti puniuntur. p. ead.
20. Psalm. 96. deest, regnavit à ligno. p. 98.
21. Esai. 40. omisum est, salutare Dei. p. ead.
22. Esai. 53. illi legitur pro illi. p. ead.
23. Hof. 9. Caro mea ex ipsis. p. ead.
24. Zachar. 9. Salvatum pro Salvatore. p. 99.
25. ibid. Emisisti vinctos tuos. p. ead.
3. In Codices Hebraeos negligentia & ignorantia librariorum irrepserunt quidam errores. p. ead.
6. In Codices Hebraeos ignorantia Rabinorum, qui puncta addiderunt, errores irrepserunt. p. 100.
7. Rabini, qui Masoram scripserunt, post obitum Hieronymi, sive ex ignorantia,

sive ex malitia in quibusdam locis corruerunt genuinas voces Hebraeos. p. 101.

Coronidis loco ostenditur, quomodo Adversarii in hac questione sese mutuo oppugnent. p. 102.

Thesis tertia. Græca N.T. librorum editio non est corrupta. p. 104.

Antithesis. p. ead.

Nostri sententiæ confirmatio. p. 104.

Eidem suffragantur. 1. qui textus Græci integritatem nobiscum agnoscunt. p. 105.

2. qui ad Græcos fontes recurrere posse agnoscunt. p. 109.

3. suffragatur & hoc nostri sententiæ, quod ex traditionibus defectum restituere possunt. p. ead.

Argum. Advers. 1. Negligentiâ librariorum aliqui errores in Græcos Codices irrepserunt. p. ead.

2. Multi ex veteribus testantur, Græcos Codd. ab hæreticis esse corruptos ac Latinos Codices esse Græci emendatiores. p. 111.

3. Dantur exempla quædam corruptionis in textu Græco. p. ead.

1. In plerisque exemplaribus deest clausula Rom. 16. v. 25. p. ead.

2. 1. Cor. 15. v. 47. legendum, secundus homo de celo caelesti. p. 112.

3. 1. Corin. 7. v. 33. legendum, quomodo placeas uxori, & divisus est. p. 113.

4. Rom. 12. v. 11. legendum, Domino servientes. p. 114.

5. In plurimis Codd. Græcis desunt multo vera Scripturæ partes, ut Historia adulteræ, Joh. 8. v. 1. ultimum caput Marci & testimonium Trinitatis, 1. Joh. 5. v. 7. p. 115.

6. Con-

6. Constat, quadam in omnibus Codicibus Graeci inveniri, quae non sunt partes divinae Scripturae, ut Matth. 6 v. 13. clausula orationis Dominicae. 117.
7. Luc. 1. v. 35. omittuntur verba, in eū. 119.
8. Joh. 7 v. 39. legendum, Nondum erat Spiritus datus. ead.
9. Johan. 8. v. ult. adduntur superflua. 120.
10. Rom. 11. v. 6. redundant, id est ille qui non est, &c. ead.
11. 1. Cor. 15. v. 49. legendum, portemus. ead.
12. 1. Corinth. 15. v. 51. legendum, Omnes quidem resurgemus, sed non omnes immutabimur. 121.
13. 1. Joh. 4. v. 3. legendum, Omnis Spiritus, qui solvit Jesum, ex Deo non est. ead.
- Thesis quarta.** Graeca V. Test. versio, quae LXX. Interpretibus tribuitur, non est authentica, nec certo constat, an, quae hodie extat, sit illa ipsa LXX. Interpp. versio. 123.
- Exdior.** ead.
- Antithesis.** 124.
- Nostra sententiae confirmatio.** 125.
- Eidem suffragatur, 1. quod ipsimet Pontificii LXX. Interpp. erroris & discessionis à textu Hebraeo arguunt.** ead.
2. quod statuunt, Judaeos post aliquot ab assumpto in cœlum Christo annos editionem LXX. Interpp. depravasse. 127.
3. quod agnoscunt, LXX. non habuisse immediatam Spiritus sancti assistentiam, 128.
4. quod agnoscunt, versionem LXX. Interpp. hodie non nisi corruptam extare. ead.
5. quod Hieronymianam translationem ei preferunt. 129.
- Thesis quinta.** Autor Latinae versionis vulgatae non est Hieronymus. 130.
- Exdior.** ead.
- Antithesis.** ead.
- Nostra sententiae confirmatio.** 131.
- Eidem suffragatur quidam ex Pontificiis.** ead.
- Thesis sexta.** Vulgata versio Latina non est authentica. 135.
- Exdior.** ead.
- Antithesis.** ead.
- Nostra sententiae confirmatio.** 138.
- Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, solum textum Hebraicum in V. & Graecum in N. T. esse authenticum.** 139.
2. quod quidam Codd. Latinos ex Hebraeo in Vet. & in N. Testam. ex Graeco corrigunt. 147.
3. quod quidam agnoscunt, versionem Latinam esse corruptam & multo modis depravatam, eandem à fontibus discedere ac disfidere. 151.
- Exempla corruptionis specialia.** 155.
4. quod egs laudant ac commendant, qui ex fontibus Scripturam in Latinum sermonem transtulerunt, quamvis versiones illae non verbis solum, sed etiam sensu à vulgata Latina discrepent. 160.
5. quod res ipsa testetur, vulgatam versionem errorum hereticorum opinionibus fomentum suppeditare. 161.
6. quod agnoscunt, eam non esse sath Latinam. 163.
7. quod de autoritate vulgatae editionis non consentiunt. ead.
8. quadam hypothesi Adversariorum. ead.

- Argum. Bellarm. 1.** *Vulgata illa editio longo malorum seculorum usu in Ecclesia probata est, à tempore enim Gregorii per annos fere mille omnis Ecclesia Latina hac una odorisque usa est.* 168.
- 2.** *Hoc vulgata versio aut est Hieronymi vel antiqua illa communis, quam Augustinus vocat Italiam. Si est illa antiqua, magnum habet testimonium ab Augustino. Si est Hieronymi, habet testimonium omnium veterum, qui eam videre potuerunt.* 169.
- 3.** *Hebraei & Graeci habuerunt authenticam Scripturam, aequum igitur fuit, ut Latina Ecclesia haberet etiam suam linguam authenticam Scripturam.* 170.
- 4.** *In Conciliis generalibus aut paucissimis aut interdum nulli inveniuntur Hebraicae linguae periti.* ead.
- 5.** *Haeretici diversis & inter se dissentientibus editionibus cudent, ut nihil certi ex illis haberi possit.* ead.
- Thesis septima.** *Expedio, divinarum Scripturarum usum communem esse in lingua vulgari & propria uniuscujusque regionis.* 171.
- Advers.** ead.
- Ansibesis.** ead.
- Nostre sententiae confirmatio.** 173.
- Eidem suffragatur, 1.** *quod quidam Laici Scripturae lectionem concedendam esse statuunt.* 174.
- 2.** *quod prohibitionem translationum quidam improbant.* ead.
- 3.** *quod translationes illas certâ ratione approbandas esse, ex propriis hypothesebus convinci possunt.* 175.
- 4.** *quod quidam agnoscunt, in Ecclesia primitiva varias Scripturae translationes in linguis vernaculis extitisse.* 177.

- Argum. Bellarm. 1.** *A temporibus Esdræ desit in populo Dei lingua Hebraica esse vulgari. & tamen Hebraice solum Scripturas in templo aut Synagogis publice legebant.* 180.
- 2.** *Apostoli per totum orbem predicarunt Evangelium & Ecclesias constituerunt, & tamen non scripserunt Evangelia, aut Epistolas linguis earum gentium, quibus predicabant, sed tantum Hebraice & Graece, & ut quidam volunt, Latine.* 182.
- 3.** *Universa Ecclesia semper his tantum linguis, Hebraicis, Graecis & Latinis usa est in conuinctu & publico usu Scripturarum, cum tamen jamdudum desierint esse vulgares.* 183.
- 4.** *Conuenit unitati Ecclesiae, ut Scripturarum usus publicus esset in lingua communissima, atque communicatio Ecclesiarum tolleretur.* 184.
- Thesis octava.** *Laici non solum à Scriptura lectione non sunt arcendi, sed etiam ad eam inuisitandi.* ead.
- Advers.** ead.
- Antithesis.** ead.
- Nostre sententiae confirmatio.** 187.
- Eidem suffragatur, 1.** *quod quidam disertis verbis docent, Laicos à Scriptura lectione minime arcendos vel prohibendos esse, eosque ad lectionem Scripturae hortantur.* 188.
- 2.** *quod agnoscant, Prophetas & Apostolos omnibus scripsisse.* 192.
- 3.** *Prophetas & Apostolos, Itemque primitivae Ecclesiae Patres, omnes hortari ad Scripturas legendas & studium Scripturarum etiam in Laicis approbare.* 194.
- 4.** *lectionem Scripturae esse utilem ac salutarem.* f. rare

tarem, contra verò lectionis neglectum exitialem. 197.

1. Laicos de doctrina Pastorum suorum iudicium ferre & posse & debere. 200.

6. lectionem Scripturæ fuisse Christianis in Israelitica & primitiva Christiana Ecclesia familiarem & quotidianam. 201.

7. quædam hypotheses Adversariorum. 202.

Exceptiones Adversariorum. 204.

1. ad locum Job. 5. v. 39. verba illa accipienda in modo indicativo. ead.

2. ad locum Act. 17. v. xi. fuisse illos viros excellentes & primarios. ead.

3. ad locum Coloss. 3. v. 16. agi ibi de recognoscenda & ruminanda verbi prædicatione. ead.

4. ad locum 2. Petr. 1. v. 19. attendi Scripturam, quando per vocem prædicantem Ecclesia exponitur. ead.

Argument. Adversar. 1. Populus non intelligit Scripturas, si vel maxime eas legat. 205.

2. Ex Scripturam male intellectum populus facile incidit in errores fidei. ead.

3. Ex Scripturam male intellectum populus facile occasionem acciperet errandi in præceptis fidei ac morum. 207.

CAPUT III. de Scriptura perspicuitate & interpretatione. 209.

Thesis prima. Articuli fidei ad salutem omnibus sicuti necessarii & præcepta morum perspicue in Scriptura sacra exponuntur. ead.

Exdior. ead.

Antithesis. 210.

Nostre sententiæ confirmatio. 211.

Eidem suffragatur, quod agnoscunt, 1. Scripturam esse lucernam. ead.

2. dogmata fidei ad salutem omnibus sicuti necessaria & præcepta vitæ sicuti perspicue in Scripturam proponi. 213.

3. Deum in Scripturam de negotio salutis perspicue nos informare & voluisse & potuisse. 214.

4. ea, quæ in uno Scriptura loco obscurius proponuntur, in altero manifestius explicari. ead.

5. Scripturas ita comparatas esse, ut etiam rudes & Laici ea, quæ sunt necessaria ad salutem intelligere & discere ex illis possint. 215.

6. Scripturas ex eventu accidentario in necessariam ad salutem fieri quibusdam obscuras. 216.

7. quædam hypotheses Adversariorum. 218.

Exceptiones Adversariorum. ead.

1. ad locum Psal. 19. v. 9. agi ibi tantum de præceptis Dominici. ead.

2. ad locum Psal. 119. v. 105. eodem modo excipiunt. ead.

3. ad locum Matth. 5. v. 14. agi ibi de luce exemplorum. ead.

4. ad locum 2. Corinth. 4. v. 3. agi de cognitione & fide in Christum, quam Apostoli prædicabant. 219.

Argum. Adversar. 1. Psal. 119. v. 34. orat David, Da mihi intellectum &c. ead.

2. Osea 14. v. 10. Quis sapiens & intelliget ista? ead.

3. 2. Petr. 3. v. 16. in quibus sunt quædam difficultates intellectu. ead.

Rationes Adversariorum 1. de mysteriorum, quæ in Scripturam traduntur, sublimitate. 220.

2. de Scriptura dignitate. 221.

3. de commentariorum copia. ead.

4. &c.

4. ex controversa Scriptura interpretatione. ead.
- Thesis secunda.** Scriptura sensus ex ipsa Scriptura eruendus, & optima Scriptura interpretatio ea est, quae ex ipsa Scriptura petitur. ead.
- Ratio.** ead.
- Antithesis.** 222.
- Nostre sententiae confirmatio.** 223.
- Eidem suffragatur,** quod agnoscunt, i.e.a, quae in uno Scriptura loco obscurius proponuntur, in alio clarius exponi. 225.
2. Scripturam esse ex Scriptura explicandam. ead.
3. Scripturam sine alieno lumine seipsam interpretari. 227.
4. ex literali Scriptura sensu in fidei articulis efficacia argumenta duci. 228.
5. Scripturam sacram non tantum ratione litera, sed etiam ratione sensus considerandam esse. 229.
6. Scripturam non esse aliter intelligendam, quam sensus Spiritus S. in Scripturis loquentis postulat. 230.
- Argum. Adversar.** Si sensus Scripturae non est ab Ecclesia petendus, deducuntur homines ad iudicium Spiritus privati. 231.
- Thesis tertia.** Unum tantum est cuiusque loci Bibliici sensus literalis. 232.
- Ratio.** ead.
- Antithesis.** 233.
- Nostre sententiae confirmatio.** 234.
- Eidem suffragantur** 1. quidam ex Scholasticis. 235.
2. quidam ex recentioribus. ead.
3. oblique & timidiuscule idem nobiscum statuit Decanus. 237.
4. definitio sensus literalis ab Adversariis tradita. ead.
- Argum. Adversar.** 1. Autor Scriptura Deus est, qui iisdem verbis, eodemque tempore diversa nobis potest significare. 238.
2. Patres unum eundemque Scriptura locum diversimode, etiam respectu sensus literalis, interpretantur. ead.
3. Multa sunt Scripturae testimonia, in quibus plures sensus literales dantur, utpote
1. 1. Paral. 17. v. 13. Ego ero ei in Patrem. ead.
2. Psal. 2. v. 7. Ego hodie genui te. 239.
3. Esai. 53. v. 4. Verè languores nostros ipse tulit. 240.
4. Esai. 53. v. 8. Generationem ejus quis enarrabit? ead.
5. Dan. 9. v. 27. Erit in templo abominatio desolationis. ead.
6. Jehan. 11. v. 50. Expedit nobis, ut unus moriatur pro populo. 241.
7. Hab. 2. v. 3. Si iram fecerit Dominus, expecta. ead.
8. Psal. 61. v. 12. Semel locutus est Deus, duo haec audiui. 242.
- Thesis quarta.** Ex solo sensu Scripturae literali ducuntur firma & efficacia argumenta. ead.
- Ratio.** ead.
- Antithesis.** 243.
- Nostre sententiae confirmatio.** 245.
- Eidem suffragantur** quidam ex Adversariis. ead.
- Argum. Adversar.** Apostoli non solum ex literalis, sed etiam mystico Scriptura sensu argumenta ducunt. 250.
- Thesis quinta.** In fidei articulis etiam consequentia ex Scriptura sacra deducta sunt admittenda. ead.

Exhibitis.	ead.	5. Judai quaedam perdiderunt, quaedam incenderunt.	ead.
Antithesis.	251.	6. Ex N. Test. perit Epistola ad Laodiceenses.	ead.
Nostre sententiae confirmatio.	ead.	7. Epistola prima ad Corinthios.	265.
Eidem suffragantur quidam ex Adversariis.	253.	Thesis secunda. Evangelista & Apostoli mandatum scribendi divinitus acceperunt.	266.
CAPUT IV. de Scriptura Canonica integritate.	254.	Exhibitis.	ead.
Thesis prima. Libri à Prophetis & Apostolis in Canonem relati & ab Ecclesia in Canonem recepti adhuc omnes extant.	ead.	Antithesis.	ead.
Exhibitis.	ead.	Nostre sententiae confirmatio.	267.
Antithesis.	ead.	Eidem suffragatur, quod agnoscunt, 1. Christum per Evangelistas & Apostolos, tanquam suos & Spiritus S. amanuenses, scripsisse.	268.
Nostre sententiae confirmatio.	256.	2. Evangelistas & Apostolos ex inspiratione & impulsu divino scripsisse.	270.
Eidem suffragatur, 1. quod quidam disertis verbis docent, nullos libros Canonicos propriè & specificè sic dictos periisse.	ead.	3. quaedam hypoteses Adversariorum nobis suffragantur.	251.
2. quod iudicium de libris illis deperditis suspendere jubent.	259.	Argum. Adversar. 1. Apostoli ad scribendum non nisi necessitate quadam coacti animum applicuerunt.	ead.
3. quod agnoscunt, Hebraicam Mosaicorum & Prophetarum scriptorum editionem in conflagratione templi & urbis, à Chaldeis extitâtâ, non fuisse incendio consumptam.	ead.	2. Epistola ab Apostolis scripta hanc habebat scopum, ut extirparent errores contra traditionem ortos & pro particulari necessitate Ecclesiarum vel personarum, non autem ut omnia completerentur.	272.
4. quod agnoscunt, Ecclesiam Israëliticam fuisse fidelem custodem eloquiorum divinorum sibi conceditorum.	ead.	3. 2. Cor. 3. v. 3. Epistola nostra vos estis, scripta in tabulis cordis.	ead.
5. quod probant, Codd. Hebraeos non esse in universum & omnino corruptos.	ead.	CAPUT V. de Scriptura autoritate.	273.
6. quod consequens foret, nec ipsos Pontificios perfectum fidei Canonem habere.	ead.	Thesis. Autoritas Scriptura non pendet ab autoritate Ecclesiae & proinde non est maior autoritas Ecclesiae quam Scriptura sacra.	ead.
Argum. Advers. constans enumeratione librorum, qui videntur à Canone deperditi.	ead.	Exhibitis.	ead.
utpote 1. liber Iustorum.	ead.	Antithesis.	275.
2. liber bellorum Domini.	260.	Nostre sententiae confirmatio.	279.
3. Gesta Davidis, Salomonis, Abia Regis & Josaphati.	261.	Eidem suffragatur, quod agnoscunt, 1. Scripturam	
4. Parabola Salomonis.	262.		

pturam esse in se ac per se divinam, autim
 280.

2. maiorem esse Scripturam quàm Ecclesia
 auctoritatem. 285.

3. Ecclesiam tantum manifestare Scriptu-
 ra auctoritatem ac de ea testari, non au-
 tem Scriptura auctoritatem conferre.
 289.

4. quòd negant, fidem nostram ultimo res
 solvi in auctoritatem Ecclesie. 291.

5. quòd agnoscunt, in testificatione de au-
 toritate Scriptura maiorem esse primi-
 tivam quàm presentis Ecclesie auctori-
 tatem. 294.

6. quòd admittunt, ex sola Ecclesia aucto-
 ritate non posse probari Scriptura au-
 toritatem. 296.

7. quòd agnoscunt, testimonium Ecclesie
 non esse absolute & simpliciter necessa-
 rium ad Scriptura auctoritatem nobis
 persuadendam. ead.

8. Scripturam sacram esse primum & sum-
 mum principium scientificum in reli-
 gione Christiana. 297.

9. quòd auctoritatem Ecclesia probant ex
 dictis Scriptura, Matth. 18. v. 17. Tim. 3.
 v. 15. ead.

Exceptiones Adversar. 1. Scriptura pendet ab
 Ecclesia, quoad explicationem & quoad
 nos. ead.

2. nomine Prophetarum Eph. 2. v. 20. intelli-
 gi Prophetas N. T. 298.

Argum. Advers. 1. Propter solum & unicum
 Ecclesie testimonium credimus Scriptura.
 299.

2. Ecclesia est notior Scripturis. 300.

3. Augustinus dicit contra Epist. Fundam.
 cap. 5. Evangelio non crederem, nisi me
 Ecclesia moveret auctoritas. ead.

Appendix huius articuli. 306.

I. Querele.

ead.

Conqueruntur sibi tribui 1. Papam posse pro
 suo arbitrio librum Canonicum facere de
 non Canonico. ead.

2. quòd Scripturam sine Ecclesie auctori-
 te comparent fabulæ Esopi. 307.

3. quòd idem versionem vulgatam defen-
 dant, quia ipsorum erroribus faveat.
 308.

4. Ecclesiam Roman. prohibere vulgares
 translationes. 309.

5. quòd Scripturam statuunt literam mu-
 tam & mortuam. 311.

6. quòd Scripturam vocent nasum ce-
 reum. 312.

7. quòd Scripturam subijciant Conciliis.
 313.

8. quòd statuunt, Evangelistas potuisse me-
 moriam labi Casali. ead.

9. quòd traditiones praeferant Scriptura.
 314.

10. quòd Laici Scriptura lectione interdi-
 cant. ead.

II. Calumnia. 315.

1. Generales. ead.

1. quòd Protestantes librum Ruth e Canone
 sacro traserint. ead.

2. quòd librum Esther e Canone exclu-
 dant. ead.

3. quòd solam Lutheri versionem habeant
 authenticam. ead.

4. quòd Laici permittant Scripturas im-
 periose tractare. ead.

5. quòd statuunt, Scripturam totam à
 quovis rudi & simplici homunculo in-
 telligi posse. 316.

6. quòd statuunt, expresse in verbo DEI
 scripto omnia necessaria contineri. 317.

7. quòd parvi faciant argumenta ab alle-
 goria ducta. ead.

8. quod in Origenem propter usum allegoriarum debacchantur. 318.
 9. quod cum Arianis traditiones rejiciant. 319.
 10. quod omnes omnino traditiones rejiciant. ead.
 11. quod Moſen non agnoſcant, nec Maccabæos recipiant. ead.
 12. quod ſint Scripturarii, Bibliſtæ, Theologi atramentales, Verbi Dei ſtæ. ead.
 13. quod odio vulgata verſionis nimium tribuant editioni Hebræica, 320.
 14. quod originale authenticum Scriptura ſc. cre ſe habere jactitent. ead.
 15. quod libros doctrine ſuæ repugnantes habeant pro reſectitiis. 321.
 16. quod cum Judæis Canonem Eccleſiæ Iſraelitica ſequantur. ead.
 17. quod circulum committant, probantes ſenſum Scriptura ex Spiritu cuiuslibet fidelis & rursus hunc ex illa. ead.
 18. quod Eccleſiæ reſtiſicationem de Scriptura autoritate repudient. ead.
 19. quod cum Marcione eorūdem Scripturarum confecerint. 322.
 2. Speciales. ead.
 1. quod Lutherus Chriſtum opponat Scripturæ. ead.
 2. quod negaverit, Moſen & Moſaica ſcripta eſſe ſumma autoritatis. 323.
 3. quod Canonica autoritati libri Job detrabat. ead.
 4. quod Canonica autoritati Eccleſiaſtæ detrabat. 324.
 5. quod neget Cantici Canticorum Canonicam autoritatem. 325.
 6. quod nullum Evangeliftam agnoſcat præter unum Johannem. ead.
 7. quod Biblia peſimâ fide converterit. 326.
 8. quod pro omnibus Conciliis & Patribus, imò pro omnibus divinis literis haberi voluerit. 327.
 9. quod neget conſequentias ex Scriptura deductas. ead.
 III. Aſſertiones erroneæ, falſæ & abſurdæ. ead.
 1. Recipiendum eſſe in Canonem tertium Maccabæorum. ead.
 2. Duos poſteriores Eſdra libros in Canonem recipiendos. 328.
 3. Sacrorum librorum reverentiam id requirere, ne paſſim omnibus legende tradantur. 329.
 4. Medium intelligendi Scripturam eſſe fidem præviam. ead.
 5. Multa loca ab Evangeliftis aſſerti per quandam applicationem. ead.
 6. Omnem Scriptura locum myſtico conſtare ſenſu. 330.
 7. Quercum, in qua pependit Abſolon fuiſſe crucis Dominicæ figuram. 331.
 8. Falſum eſſe, quod parabola non ſint ſubtilius interpretande. ead.
 9. Scripturas eſſe ad tempus adaptatas & varie intellectas. 332.
 10. Scripturam tum demum eſſe Dei vocem, quando Eccleſia illam loquitur. ead.
 11. Determinationem Eccleſiæ appellari Evangelium. 333.
 12. Non eſſe ullum argumentum collectum ex Actû Apoſtolorum. ead.
 13. Niſi Evangeliftæ adhibuiſſent omnem diligentiam, non aſſiſſe illi Spiritum ſanctum. ead.
 14. Paulum præ timore, ne à veritatis linea aberraret, viſſe ad conferendum cum Petro. ead.
 15. Ut Alcorano ita Scriptura de ſe teſtificantem non adhiberi fidem. 334.
 16. Suf-

16. Sufficere in confessione, si quis dicat, se
esse Catholicum. ead.
17. Institutionem Catechetica in lingua
Latina approbandam. ead.
18. Statuta Patrum indifferenter reci-
pienda. ead.
19. Scripturam secundum litteram occide-
re. ead.
20. Absq. Ecclesie auctoritate dubitari
posse, an Marcus & Lucas sint testes in-
fallibiles. ead.
21. Si vera & antiqua fides esset, qua in
sacris Bibliis comprehenditur, tunc o-
mnes hereses & superstitiones esse ve-
ram fidem. 335.
22. Verbum scriptum esse tantum obje-
ctum & materiam, non causam fidei.
ead.
23. Apostolorum scripta non praeesse fi-
dei religioni, sed potius subesse. ead.
24. Ecclesiam presentem librum Hermæ
sive Pistoris posse in Canonem recipere.
336.
25. Scriptum verbum, si verè & pro-
priè loqui volumus, non esse verbum.
337.
26. Verbi Evangelici Naturam à scripto
abhorre. ead.
27. Christum noluisse, Ecclesiam pendere à
chartaceo scripto. 338.
28. Scripturam esse litteram mortuam &
mortuam. ead.
29. Ecclesiam habere potestatem super
Scripturam. ead.
30. Scriptura in corde Ecclesie exarata
prostantiam multis partibus superare
Scripturas, quas in membranis Apostoli
nobis reliquerunt. 339.
31. Synonyma esse, Ecclesiam, fidem Eccle-
siae, prædicationem Ecclesiae, verbum
Dei ab Ecclesia prædicatum, veritatem
Dei ab Ecclesia propositam. 340.
32. Germanica Lutheri Biblia esse exaron-
da. ead.
33. Ex verbis Christi, Vobis datum est
nosse mysteria &c. probari posse, Lai-
cis non dari intelligentiam Scripturæ.
ead.
34. Verba Psalmi 109. contra aliquem pro-
nuntiata interitum ei asserre. 341.
35. Scripturam esse materiam litte-
ræ. ead.
36. Verba Johan. 21. v. 24. Hic est discipulus
&c. in dubium vocari posse. ead.
37. Libros Regum ratione Chronologia
esse corruptos. ead.
38. Caput 16. Marci non esse Canonicum.
ead.
39. Historiam de Angelo Christum confor-
tante Luc. 22. non esse partem Canoni-
cæ Scripturæ. ead.
40. Historiam adultera Job. 8. esse Apocry-
ham. 342.
41. Lucam unam generationem superfluum
adjecisse cap. 3. v. 36. ead.
42. A LXX. Interpp. versione non posse di-
scedi. ead.
43. Marcum Evangelicam suam Historiam
scripsisse Latine. ead.
44. Gen. 3. v. 15. legendum ipsa in fœminis.
343.
45. Scripturæ locum habere tantummodo
testis, non iudicis. 344.
46. Per fermentum Phariseorum Matth.
16. non intelligi falsam eorum doctri-
nam. ead.
47. Ecclesiam sine Scripturâ posse consi-
stere, non autem sine traditionibus.
ead.

48. Novatianum, Sabellium, Arium &c. esse hereticos, non quia Scripturam non credunt, sed quia non credunt Ecclesia. 345.
49. Matthaeum Evangelium suum scripssisse Hebraice. ead.
50. Magna arcana in numeru latere. ead.
51. Paulum praedicasse Evangelium secundum literam, non secundum spirituales intelligentiam. 346.
52. Dictum Eliphazi Job. 5. v. 13. a Paulo adductum 1. Cor. 3. v. 19. esse hominis insipientis sapiens dictum. ead.
53. Ecclesiam recipere nova dogmata. ead.
54. Pauciores haereses fuisse exorturas, si nulla extitisset Scriptura. 347.
55. Aquam benedictam & lectione Evangelii Johannis Satanam fugari. ead.
56. S. Lucam ex discipulorum solum relatione scripssisse. ead.
57. Possesse doctrinam caelestem purius conservari per traditionem, quam per Scripturam. ead.
58. Scripturam contineri partim in Bibliis sacris, partim in Epistolis Decretalibus Pontificum. ead.
59. Quod in Deuteronomio decernitur, non debere in Nov. Testam. observari. 348.
60. Gracas literas non requiri necessarium ad dogmata intelligenda vel dijudicanda. ead.
61. Recte dictum esse a Cusano, alio modo Scripturas pro temporis ratione posse accipi. ead.
62. Petrum 2. Epist. 2. v. 25. memoria lapsum esse. ead.
- Coronidi loco adducuntur quaedam exempla supinae negligentiae in citandis & applicandis Scripturae dictis in Adversariorum scriptis occurrentia. ead.

ARTICULUS II.

DE CHRISTO.

CAPUT I. de communicatione divinarum idiomatum Christo secundum humanam Naturam facta. 351.

SECTIO PRIOR, de communicatione divinarum idiomatum in genere. ead.

Thesis. Christo secundum humanam Naturam vi unionis personalis & exaltationis ad Dei dexteram dona vere divina & infinita, Itemque majestas & gloria vere divina & infinita, vere ac realiter sunt communicata. ead.

Enduris. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. 352.

Eidem suffragatur, 1. quod Episcopi Romani Christum secundum humanam Naturam exaltatum esse, agnoscunt. 354.

2. quod Bernhardus idem docet. 355.

3. quod tempore exhibitae Conf. Augustan. Pontificii in nostra de persona & officio Christi doctrina nihil desiderabant. ead.

4. quod statuunt, unionem hypostaticam consistere in communicatione subsistentiae verbi. 356.

5. quod Bellarminus concedit, ex unionem hypostaticam sequi communicationem idiomatum. ead.

6. quod

6. quod idem statuit, Christum in ipsa conceptione fuisse Spiritu sancto un-
ctum. 357.
7. quod agnoscunt, Christum secundum
humanam Naturam gloriâ verè divi-
nam & infinitâ glorificatum. 358.
8. quod agnoscunt, ea, quæ Christo in tem-
pere data dicuntur, secundum huma-
nam Naturam ipsi esse data. 359.
9. quod quorundam Pontificiorum suffra-
gium in hac questione nobis largiun-
tur. 360.
10. quod statuunt, Christi humanitatem
esse causam efficientem Physicam & in-
strumentalem gratiæ nostræ sanctifi-
canti. ead.
- Argum. Bellarm. 1. Ex communicatione idio-
matum sequitur, vel Nestorianismus, vel
Eutychianismus. ead.
2. Ex eadem sequitur, duo esse in mundo
omnipotentia, immensa & infinita.
ead.
3. Si idiomatica communicantur, non sunt
amplius proprietates. 361.
4. Ut ratio est reciproca, ita quoque com-
municatio. Jam verò reciproca com-
municatio locum tantum habet in
conceptu, sive in persona, non autem in
Naturâ. ead.
- SECTIO POSTERIOR de communicatione
divinorum idiomatum in specie. 362.
- Thesis prima. Christo homini, sive secundum
humanam Naturam, data est potentia ve-
rè divina & infinita. ead.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententiæ confirmatio. 363.
- Eidem suffragatur, quod agnoscunt. 1. Christo
datam esse dominium omnium. ead.
2. Christo homini omnem potestatem in
cælo ac terrâ esse datam. ead.
3. Christum secundum Naturam assump-
tam heredem & dominum univer-
sorum factum esse. 364.
4. humanitatem Christi esse eternam & efficacem
divinarum actionum. 365.
5. Christo, ut homini, omnia à Patre in-
manus data esse. ead.
6. quod Mariæ Virgini & Sanctis in cælo
tribuant summam in cælo ac terrâ
potestatem. 366.
- Thesis secunda. Christo homini, sive secundum
humanam Naturam data est verè divina
& infinita scientia sive omniscientia.
ead.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententiæ confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod Gregorius Episco-
pus Rom. agnoscens refellit. ead.
2. quod quidam agnoscunt, Christum ho-
minem omnia scire per communicationem
sibi omniscientiam. 367.
- Thesis tertia. Christo homini, sive juxta
humanam Naturam, data est potestas
invenitur in sive miracula faciendi; vi
invenitur in sive vivificandi; vi
invenitur in sive mundandi à peccatâ, ac potestas
invenitur in sive judicium faciendi. 368.
- Antithesis. ead.
- Nostre sententiæ confirmatio. 369.
- Eidem suffragatur, quod quidam agnoscunt,
1. Christo datam esse potestatem invenitur in
invenitur in. 370.
2. Christo datam esse potestatem invenitur in
invenitur in. 371.
3. Christo datam esse potestatem invenitur in
invenitur in mundandi à peccatâ, eademque re-
mittendi. 373.
4. Christo datam esse potestatem invenitur in
invenitur in. ead.

Thesis quarta. Christo homini, sive juxta humanam Naturam data est omnipresens, hoc est, præsens ac potens in celo ac terra dominium, insuper etiam illud humane ipsius Natura datum, ut vi unionis personalis & exaltationis ad dextram Dei possit esse simul in pluribus locis præsens. 375.

Exordium. ead. 375.

Antithesis. ead. 375.

Nostra sententia confirmatio. 376.

Eidem suffragatur, quod agnoscunt, humanitatem Christi non esse à divinitate post factam unionem separandam. 377.

2. Christum suo corpore simul & semel in pluribus, imò in omnibus locis præsentem esse posse. 378.

3. Christum per suam in celos ascensionem præsentiā humanā suā Natura non ponitē subtraxisse. 382.

4. Christum suo corpore & sanguine vere ac realiter in sacra Cœna, simul pluribus in locis administrata, esse præsentem. 383.

5. quod sanctes defunctes statuunt pluribus in locis simul præsentes. ead. 384.

6. quod Christum secundum humanam Naturam ad dextram Dei erectum esse contendunt, eamq; definiunt per potentiam & dominium super omnia. 384.

7. quod Pontificii in Comitii Augustini Ann. 1530. approbârunt tertium August. Confessionis articulum. 387.

8. quod unionem hypostaticam sic describunt, ut adiunctio carnis ad Divinam & Divinam ad carnem præsentiā, quam vocant omnipræsentiā hypostaticam, negare non possint. 389.

9. quod quidam agnoscunt, non involvere

contradictionem, si dicatur, posse unum corpus in pluribus locis esse præsens. 390.

Argum. Adversar. 1. Verum humanum corpus salvâ essentia suâ veritate non potest esse in omnibus locis præsens. ead. 390.

2. sequeretur ex omnipræsentiā, Christi corpus & sanguinem in Eucharistia ad distributionem moveri non posse. 391.

3. negari per eam veritatem mortu Christi. ead. 391.

4. sequeretur, nos non egere Eucharistia, ut corpus Domini habeamus. 392.

5. Job. 12. v. 8. inquit Christum, me non semper habebit. ead. 392.

Thesis quinta. Christo homini competit cultus religiose adorationis. 393.

Exordium. ead. 393.

Antithesis. 394.

Nostra sententia confirmatio. ead. 394.

Eidem suffragatur, 1. quod ab obsecro adorationis assumptam Christi Naturam, quatenus est Divina unita, non esse excludendam agnoscunt. 395.

2. quod de adoratione Christo homini deferenda invicem non consentiunt. 400.

3. quod imaginem Christi cultu devotionis adorandam esse statuunt. 402.

CAPUT II. de scientia anime Christi. 403.

Thesis. Anima Christi in naturali & habituali scientia verus & verè profecit, cum à Divina omniscia divinam suam omniscientiam assumpta Natura verè & realiter in primo conceptionis momento communicatam in statu exanitionis non perpetuè ac semper per assumptam humanam Naturam exernerit, sed ratione plomarii usum retraxerit. ead. 403.

Exordium.

- Exhonor.* ead.
Antithesis. ead.
 Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, Christum verè in diebus carnis suæ scientiâ profecisse. 405.
 2. quod acquisitam scientiam in anima Christi statuunt. 407.
 3. quod agnoscunt, infusam illam scientiam, quam Christo à primo conceptionis momento tribuunt, non esse divinam parem. ead.
 4. quod fatentur, quosdam ex Patribus statuere, Christum in scientia verè profecisse. 408.
 Argumenta Adversar. 1. Agnoëta baretisii doceant, Christum ignorasse diem iudicii. ead.
 2. Christum aliquâ ignorantia laborasse, idem est, ac si diceret, eum originis vitio sordidatum fuisse. 409.
 3. Esai. 45. Act. 4. & 10. docetur, Christi animam ab ipsa sua creatione ita repletam fuisse scientiâ & gratiâ, ut nihil postea didicerit, quod antea nesciverit. ead.
 4. Christus accepit gratiam sine mensura. 410.
 5. Patres ita docent. ead.

CAPUT III. de descensu Christi ad inferos.
 ead.

Thesis prima. Metaphoricus Christi ad inferos descensum in eo consistit, quod Christus tempore passionis suæ dolores verè infernales in sanctissima sua anima senserit, ead.

- Exhonor.* ead.
Antithesis. 411.
 Nostra sententia confirmatio. 412.
 Eidem suffragatur, quod quidam agnoscunt,
 1. Christum irâ Patri celestis, peccati humani generis debitor, ipse suscepisse, nec

- solum mortem, sed etiam infernales dolores persequisse. 413.
 2. Christum non solum in inferiore, sed etiam superiore anima parte tristitiam sensisse. 416.
 3. Christi tristitiam & dolorem fuisse omnium maximum. ead.
 4. Christum sensisse se à Deo derelictum. 417.
 5. Christum in parte anima inferiore nullam sensisse consolationem, nec à parte anima superiore, nec à Deo. 418.
 Argum. Adversar. 1. Si Christus ad expianda peccata nostra dolores infernales sustinere debuit, tum in æternum gehenna cruciatus & infinitum penarum numerum sustinere debuisset. 419.
 2. Si Christus dolores inferni sensisset, aut desperasset, aut affectionum inordinationem sensisset. ead.
 3. Patres describunt descensum Christi ad inferos, ut descensum victorū & triumphatorū, non ut rei. 420.
Thesis secunda. Christus non descendit eo fine ad inferos, ut Patrum sanctorum animas ex limbo liberaret, sed ut se victorem ac triumphatorem maligni Spiritibus potenter demonstraret. ead.
Exhonor. ead.
Antithesis. 421.
 Nostra sententia confirmatio. ead.
 Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, limbum destitui Scriptura suffragio. 422.
 2. omnes aequaliter à Christo esse redemptos. 423.
 3. Sanctos V. Test. aquè ac nos fide in Christum fuisse iustificatos. ead.
 4. animas iustorum ante Christi ad inferos descensum demortuorum non fuisse sub Diaboli potestate. ead.

5. pios etiam in V. Test. statim à morte ad Deum & in cælum venire. 424.
6. Augustinum de limbo. non fuisse certum. 425.
7. quedam hypotheses Adversariorum. 426.
8. quid agnoscunt, recentiorum duntaxat Theologorum, non veterum Ecclesie Doctorum sententiam esse, quid finis Abrahæ, per quem limbum adrelligunt, sit intra terram. 427.
9. quod articulum 17. Aug. Confess. approbant. ead.
- Argumenta Adversar. 1. Genes. 15. v. 15. ibi ad Patres tuos. ead.
2. Genes. 37. v. 35. Descendam lugens ad filium meum in infernum. 428.
3. 1. Sam. 28. v. 13. anima Sauli de terra ascendere visa est. 429.
4. Psal. 24. v. 7. Attollite portas, Principes, vestra. ead.
5. Osee 13. v. 14. De manu inferni liberabo eos. 430.
6. Zachar. 9. v. 11. Eduxisti sanguine Testamenti tui victos de lacu. ead.
7. Eccles. 24. Penetrabo omnes inferiores partes terre. 431.
8. Matth. 11. v. 3. Tunc es, qui venturus es? ead.
9. Matth. 12. v. 39. Filius hominis in corde terre. 432.
10. Luc. 16. v. 26. Chasma inter nos firmatum. 433.
11. Luc. 16. v. 22. per finem Abrahæ intelligitur limbus Patrum. 434.
12. Luc. 23. v. 43. Hodie mecum eris in Paradiso, hoc est, in limbo. 435.
13. Johan. 12. v. 32. Cum exaltatus fuero à terra, omnes traham ad meipsum. ead.
14. Act. 2. v. 27. David non ascendit in cælum. 436.
15. Rom. 10. v. 7. Qui descendit in abyssum? 437.
16. Ephes. 4. v. 8. Ascendens in altum captivam duxit captivitatem. 438.
17. Eph. 4. v. 9. Descendit in inferiores partes terre. 439.
18. Ephes. 4. v. 10. ut impleret omnia. Phil. 2. v. 10. ut flocketur omne genu. ead.
19. Coloss. 2. v. 15. Expolians Principatus & potestates. 440.
20. Hebr. 6. v. 20. Usq; ad interiora velaminis, ubi præcursor noster pro nobis introit Jhesus. 441.
21. Hebr. 9. v. 8. Nondum propalata fuit via Sanctorum. 442.
22. Hebr. 11. v. 39. Non sunt consecrati promissiones, ut non sine nobis consummarentur. 443.
23. 1. Petr. 3. v. 19. Christus predicavit eis, qui in carcere erant, Spiritibus. 445.
24. 1. Petr. 4. v. 6. Etiam mortuorum Evangelizatum est. 447.
25. Patres docent, Christum ideo ad infernum descendisse, ut Patriarchas V.T. ex eo liberaret. ead.
26. Sicut Paradisus terrestris fuit clausus Patribus, Patrumq; posteris post lapsum: sic & cælum usq; ad ascensionem ejus, qui vocatur Cævi David. 448.

CAPUT IV. de officio Christi Mediatorio.

ead.

Thesis prima: Christus est Mediator noster secundum utramq; Naturam divinam & humanam. ead.

Eidem. ead.

Antithesis. 449.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem

Eidem suffragatur, 1. quòd quidam agnoscunt,
in operibus officii Mediatoris Christum
secundum utramque Naturam agere. 471.

2. solius Naturæ humanæ actiones & passionibus non potuisse esse satisfactorias pro totius mundi peccatis, ac meritorias bonorum cælestium humano generi impetrandum. 456.

3. Christum Mediatorem esse Deum & hominem, non tantum ratione personæ, sed etiam ratione officii. 458.

4. Patres Christum secundum utramque Naturam Mediatorem statuere. 459.

5. quòd in hac controversia inter se non conveniunt. ead.

6. quòd agnoscere coguntur, esse Nestorianum errorem, si Christus tantum secundum humanam Naturam Mediator statuatur. 460.

Exceptio Bellarm. Christus est Mediator, per substantialem mediationem, non per operationem. ead.

Argum. Bellarm. 1. ex Scriptura 1. Tim. 2. Unus Deus, unus Mediator Dei & hominum, homo Christus Jesus. ead.

2. ex Patribus, Cyrillus, Chrysostomus, Augustinus & Fulgentius Christum secundum humanam Naturam tantum Mediatorem statuunt. 461.

3. ex rationibus, 1. ex definitione & conditionibus Mediatoris. 462.

2. Si Christus esset Mediator secundum utramque Naturam, esset Mediator sui ipsius. ead.

3. Omnes tres personæ Deitatis essent Mediatores. 463.

4. Sacrificare non potest Christo convenire secundum divinitatem. ead.

5. Sequeretur confusio operationum &

consequenter Naturarum. 465.

Thesis secunda. Christus solus est noster Mediator apud Deum. ead.

Extrins. ead.

Antithesis. 466.

Nostre sententiæ confirmatio. 467.

Eidem suffragatur, 1. quòd quidam agnoscunt, soli Christo Mediatori nomèn in N. T. tribui. 468.

2. quòd talem Mediatoris definitionem præponunt, qua soli Christo competit. 470.

3. quòd agnoscunt, Patres Christum solum vocare Mediatorem. 471.

4. quòd de nomine Mediatoris se nolle disceptare dicunt, an soli Christo tribuendum sit. 473.

5. quædam hypotheses Adversariorum. ead.

6. quòd in hac questione sibi contradicunt. 474.

Argum. Adversar. 1. Apoc. 8. v. 3. Angeli preces nostras Deo offerunt. 475.

2. Gal. 3. v. 19. Moses vocatur Mediator inter Deum & populum Israëliticum. ead.

Thesis tertia. Christus non sibi, sed nobis glorificationem est promeritus. 476.

Extrins. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiæ confirmatio. 477.

Eidem suffragatur, 1. quòd quidam negant, Christum sibi aliquid promeruisse. 478.

2. quòd Lyranus per ipsam unionem Christum super omnem creaturam constitutum esse agnoscit. ead.

3. quòd Catechesis Tridentina solius meriti pro nobis, nullius pro Christo meminit. ead.

4. quòd

4. quòd de illà, quæ Christu sibi meruit, non consentiant. ead.
- Argum. Adversar. 1. Philip. 2. v. 9. propterea Deus ipsum superexaltavit.* 479.
2. Hebr. 2. v. 9. Videmus Jesum propter passionem mortis glorià coronatum. 481.
3. Melius est ceteris paribus habere aliquid ex merito, quàm sine merito. ead.
- Thesis quarta. Sine cognitione Christi & fide ipsius meritum amplectente nullus unquam ullo tempore fuit salvatus, proinde gentilibus extra Ecclesiam salus tribui nonquit.* ead.
- Exhor.* ead.
- Antithesis.* 482.
- Nostre sententia confirmatio.* 485.
- Eidem suffragatur. 1. quòd quidam gentilibus extra Ecclesiam disertis verbis salutem derogam.* 486.
2. quòd tales afferunt hypotheses, ex quibus inferri potest, gentilibus extra Ecclesiam salutem esse derogandam
1. afferunt, absq; vera in Christum fide nemini salutem contingere. 488.
2. extra Christum & gratiam Christi nemini contingere salutem. 490.
3. extra Ecclesiam nemini contingere salutem. 491.
4. opera, quæ non sunt ex fide, Deo non placere, ead.
5. negant, gentilibus extra Ecclesiam veras virtutes tribui posse. 493.
6. agnoscunt, gentiles verà & salvificà veri Dei cognitione fuisse destitutos. ead.
- CAPUT V. de fine incarnationis.** 494.
- Thesis. Si homo non fuisset lapsus, Filius Dei non fuisset incarnatus.* ead.
- Antithesis.* ead.
- Nostre sententia confirmatio.* ead.
- Eidem suffragantur. 1. quidam Episcopi Romani.* ead.
2. quidam ex Scholasticis. 495.
3. Glossa ordinaria. ead.
4. quidam ex recentiorib. Pontificiis. ead.
- Appendix hujus articuli.* 496.
- I. Querela. Conqueruntur falso tribui, quòd sinceritatem articuli de Trinitate personarum in divinis labefactent.** ead.
2. quòd doceant, Christum tantum pro peccato originali salvificasse. ead.
3. quòd dignitatem meriti Christi labefactent. ead.
4. quòd statuât, articulū de descensu Christi non posse probari ex Scriptura. ead.
5. quòd negent, solum Christum esse Mediatorem nostrum. 497.
- II. Calumnia.** ead.
1. in articulo de Deo. ead.
1. *Generales. Tribuunt nobis 1. hæresin Serveti & Samosatensium.* ead.
2. hæresin Arianorum. 498.
3. quòd statuamus esse duas essentias divinas. ead.
2. *Speciales contra Lutherum, 1. quòd scripseris, Anima mea odit verbum quæruo.* 499.
2. quòd displicuerit illi nomen Trinitatis. 500.
3. quòd in gratiam Arianorū submoveris ex Bibliū 1. Job. 5. v. 9. Tres sūt &c. 501.
4. quòd Esai. 9. v. 6. *IN* reddideris per *RA*stiff. ead.
2. *In articulo de Christo.* 502.
1. *Generales. Accusant nos 1. quòd propter doctrinā de communicatione idiomatū simus vel Eutychiani, vel Nestoriani.* ead.
2. quòd confundamus humanam Christi Naturam cum divinitate. ead.
3. quòd

3. quod destruamus Christi divinitatem per doctrinam de officio Christi Mediatoris. ead.
4. quod humanitatem Christi evertamus, eam extra creaturas collocando. 503.
5. quod fingamus, Christum non vere, sed simulate esse passum. ead.
6. quod Physicam idiomatum communicationem in Christo statuamus. ead.
7. quod carnem Christi statuamus esse imensam. ead.
8. quod negemus realem Christi ad inferos descensum. ead.
2. Speciales contra Lutherū & Brentium. Lutherū 1. Eutyebianismi accusant, propterea quod scripserit, divinitatem esse passam. 504.
2. quod docuerit, Christi animam apud inferos penā damnatorum exolvisse. ead.
3. quod gentilibus cognitione Christi destituti salutem tribuerit. ead.
4. Brentium Nestorianismi accusant, quod scripserit, Filium Dei assumisse Filium hominis. 505.
5. quod scripserit, descendere ad inferos esse penitus interire. 506.
- XII. Opiniones absurde & erronee. 507.
2. in articulo de Deo, negant, mysterium Trinitatis ex solis sacris litteris demonstrari posse. ead.
3. absolutam & simplicissimam personarum Trinitatis aequalitatem oblique labefaciunt. 508.
3. Deum sub genus Logicum reducunt. 509.
4. Spiritum sanctum dicunt sedere ad Patris sinistram. ead.
5. Trinitatem exprimunt hac figura, ut uni corpori addantur tres facies sese invicem respicientes. 510.
6. negant, Dei nomen esse Deo proprium. ead.
7. nomen Jehovah etiam creaturis in Scriptura tribui asserunt. ead.
8. negant, radiis notitiam mysterii de Trinitate esse necessariam. ead.
9. negat, ex Joh. 10. v. 30. quovis apodictice probari posse. ead.
10. negant, ex voce Elobim pluralitatem in divinis probari posse. ead.
11. perstringunt modum loquendi. Sit Deo nostro gratia. 511.
2. in articulo de Christo. 1. Fundamenta Deitatis CHRISTI oblique labefaciunt, ead.
1. corruptelā loci Johan. 1. v. 2. esse apud Deum, hoc est, refertur ad Deum. ead.
2. docendo, Christum à Deo diminutum fuisse secundum esse substantiale. ead.
2. de unionis personalis mysteria nimis tenuiter sentiant. ead.
1. docendo, carnem existere in Verbo, ut brachiam in corpore, ut ramum inseritur arbori &c. ead.
2. propositiones personales minus recte explicando. 512.
3. statuendo, Deum posse sibi suppositum lapidem, asinum &c. ead.
4. negando recte dici, quod Deus sit passus. ead.
5. negando, quod igni penetret totum ferrum per seipsum. ead.
6. docendo, unionem factam per communicationem solius substantie. ead.
3. justitiam Christi habitalem & actualem labefaciunt. 513.
7. derogando Christo iustitiam originalem. ead.
2. statuendo, non repugnare, Deum pescare per assumptam Naturam. ead.

3. in appetitu Christi sensitivo fuisse som-
tem peccati. ead.
4. De actionibus & passionibus CHRISTI
Hæcæque minus commodè loquuntur.
ead.
1. Christinativitatem ex Genethliacū di-
vinationibus prædici potuisse. ead.
2. Gesta Christi ab anno duodecimo ad Ba-
ptismum usque sciri non posse, probant ex
Prov. 30. Viam viri in adolescentia. ead.
3. Luc. 4. v. 30. tantum significari, Christum
securum sine fuga per medios hostes
transisse. ead.
4. Luc. 22. v. 43. Angelum ideo missum, ut
fortitudinem Christi laudaret. 514.
5. Unum myrrhatum cōmiserationis cau-
sā Christo fuisse datum. ead.
6. Corpus Christi mortui vocant cadaver.
ead.
7. Articulum de descensu Christi ad infe-
ros ab alio esse Symbolo adjectum. ead.
8. Christum non realiter, sed tantum
quoad effectum ad inferos descendisse.
515.
9. Christum ut minorem & inferiorem ad
dextram Dei sedere. ead.
10. in phraſi, sedere ad Dei dextram, nul-
lum esse tropum. ead.
11. Christum nunquam in propria & natu-
rali forma d' cælo descendisse. 516.
12. non ipsum Christum, sed Angelum Pau-
lo apparuisse. ead.
5. de merito & satisfactione Christi, adeoque
de Sacerdotali Christi officio incommode
loquuntur & erroneas ferunt opiniones.
ead.
1. Christo in opere Redemptionis, Mediatio-
nis ac Salvationis adjungunt B. Mariam
Virginem. ead.
2. Contritionem capiti serpentini B. Vir-
gini tribuunt. 518.
3. Negant, Christi satisfactionem simplici-
ter ad redemptionem & salutem no-
stram fuisse necessariam. ead.
4. Precium satisfactionis à Christo præstitū
in nuda Patrii acceptatione statuunt.
519.
5. negant, Christi meritum esse perfectam
satisfactionem. 521.
6. negant, passionem Christi esse solam &
totalem causam nostræ iustificationis &
salutis. ead.
7. Christum non solum hominem, sed etiam
Angelorum Mediatorem & Redempto-
rem statuunt. 522.
8. negant, Christum in cælo pro nobis ora-
re. ead.
6. Contra Propheticum Christi officium do-
cent, Christum non fuisse Prælatum. ead.
7. Contra Regium Christi officium statuunt,
Christum nondum plenam ac perfectam
gloriæ possessionem adisse. ead.

ARTICULUS III.

DE PONTIFICE ROMANO.

CAPUT I. de Monarchico Ecclesiæ regimine.

523.

Thesis. Nassiam in N. Test. vel à Christo, vel ab
Apostolis est institutum, ut Monarchicum.

tatius Ecclesiæ regimen ac summus Princi-
patu sit penes unum hominem in his ter-
ris, qui sit ejusdem visibile caput & authen-
ticum controversiarum iudex. ead.

Baderus.

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

<i>Barbar.</i>	<i>ead.</i>	<i>Ecclesie Monarcha, nec pro eo sese gerit.</i>	
<i>Antithesis.</i>	<i>ead.</i>	<i>ead.</i>	
<i>Nostre sententia confirmatio.</i>	<i>524.</i>	<i>Barbar.</i>	<i>ead.</i>
<i>Eidem suffragatur, 1. quod quidam Episcopi Romani Monarchicum Ecclesie dominatum repudiaverunt.</i>	<i>525.</i>	<i>Antithesis.</i>	<i>ead.</i>
<i>2. quod Primatus in quibusdam Canonibus citatus à Gratiano improbat.</i>	<i>532.</i>	<i>Nostre sententia confirmatio.</i>	<i>ead.</i>
<i>3. quod solum Christum Universalis Ecclesie caput esse agnoscunt, ac talia munia Ecclesie capiti assignant, quae nemini nisi soli Christo competunt.</i>	<i>533.</i>	<i>Eidem suffragatur, 1. quod quidam Petro Primatum & dominatum Monarchicum derogant.</i>	<i>546.</i>
<i>4. quod agnoscunt, Monarchicum Papa dominatum non nisi jure divino.</i>	<i>537.</i>	<i>2. quod agnoscunt, Paulum Apostolum non fuisse Petro inferiorem.</i>	<i>549.</i>
<i>5. quod tales formant hypothèses, ex quibus inferri potest, Monarchicum Ecclesie dominatum non esse alicui prater Christum divinitus commissum.</i>	<i>ead.</i>	<i>3. quod tales ponunt hypothèses, quae cum Monarchico Petri Primatu conciliari non possunt.</i>	<i>551.</i>
<i>6. quod agnoscunt, Universalem & Monarchicum totius Ecclesie dominatum esse uni homini, qui est merus & nudus homo, impossibilem.</i>	<i>ead.</i>	<i>4. quod in asserendo Petri Primatum non consentiunt.</i>	<i>555.</i>
<i>Argum. Adversar. 1. Optimum regimen est Monarchicum. At Christus Ecclesie regimen voluit esse optimum.</i>	<i>538.</i>	<i>5. quod agnoscunt, Petram recte à Paulo fuisse reprehensum.</i>	<i>556.</i>
<i>2. Synagoga fuit umbra Ecclesie. At illa habuit unum caput.</i>	<i>539.</i>	<i>Argum. Adversar. 1. Matth. 16. v. 18. Super hanc petram aedificabo Ecclesiam.</i>	<i>557.</i>
<i>3. Unitas Ecclesie non potest consistere absq. visibili aliquo capite.</i>	<i>541.</i>	<i>2. Joh. 21. v. 17. Pasce oves meas.</i>	<i>569.</i>
<i>4. Inter Angelos prater Deum est unus, qui alios omnibus praest.</i>	<i>ead.</i>	<i>3. Luc. 22. v. 31. Ego rogavi pro te, ne desiciat fides tua.</i>	<i>572.</i>
<i>5. Ecclesia comparatur exercitui ordinato, mulieri speciosa, regno, ovili, domui, arca Noe. Ergo in ea debet esse unum caput.</i>	<i>542.</i>	<i>4. Primatum Petri probant variae eiusdem prerogative.</i>	<i>573.</i>
<i>6. Ephes. 2. v. 20. Super aedificati sumus super fundamentum Prophetarum & Apostolorum.</i>	<i>543.</i>	<i>1. mutatur ei nomen.</i>	<i>574.</i>
<i>CAPUT II. de Primatu Petri.</i>	<i>544.</i>	<i>2. semper primo loco ponitur.</i>	<i>575.</i>
<i>Thesis. Petrum non fuit à Christo constitutus</i>		<i>3. solus cum Domino ambulat super aquas.</i>	<i>576.</i>
		<i>4. soli Petro facta peculiaris revelatio, Matth. 16.</i>	<i>ead.</i>
		<i>5. specialiter ipsi promissum, Sedem ejus non rueturam.</i>	<i>577.</i>
		<i>6. Dominus jubet, solvi tributum pro se & Petro, Matth. 17.</i>	<i>ead.</i>
		<i>7. in utraq. Nav. Luc. 5. & Joh. 21. Petrus princeps invenitur.</i>	<i>578.</i>
		<i>8. Christum peculiariter pro fide Petri rogavit.</i>	<i>ead.</i>
		<i>9. Christum post resurrectionem primo omnium apparuit Petro.</i>	<i>ead.</i>

10. Petrus primus fuit, cui Dominus pedes lavit. ead.
11. Christum soli Petro mortem crucis prae-dixit. 579.
12. Petrus tanquam Paterfamilias in unum colligit cœtum discipulorum, Act. 1. ead.
13. Primus post acceptum Spiritum sanctum promulgat Evangelium, Act. 2. 580.
14. Petrus primum miraculum edidit. ead.
15. Tanquam divinus iudex agnovit Ananiam hypocritam, Act. 5. ead.
16. Transiit per omnes Ecclesias, Act. 9. ead.
17. Primus gentilibus predicavit, Act. 10. ead.
18. Insigni miraculo ex carcere liberatus est, Act. 12. 581.
19. In Concilio primus loquitur, Act. 15. ead.
20. Paulus Hierosolimam ascendit, videre Petrum, Gal. 1. 582.
21. Christus sui manibus solum Petrum baptizavit. ead.
22. Solum Petrus à Christo ordinatus fuit Episcopus. ead.
23. Primum haresiarcham Simonem detexit. 583.
24. Romæ potissimum Sedem divino jussu collocavit. ead.
25. Sub finem vite Christum, ipsi apparuit. 584.
26. Sole illa Ecclesia Patriarchales habita, quas Petrus fundavit. ead.
27. Publicè celebratur festum in honorem cathedra Petri. ead.
28. In literis formati antiqui post nomen Patris & Filii & Spiritus sancti nomen Apostolorum Principis ad-jungebant. ead.
5. Alia Petri prerogativa præter superiores à Bellarmino allata. 585.
1. Christum de præstantiori caritate eum interrogat, Joh. 21. ead.
2. Dominus Petrum sibi primum Apostolum eligebat. ead.
3. Soli Petro dictum, Tibi dabo claves regni cœlorum. 586.
4. Petrus Paulo dedit licentiam prædicandi. ead.

CAPUT III. de Sede Papali Romæ à Petro erecta. 587.

Thesis. B. Petrum Apostolum Romæ Papalem Sedem erexisse, eandemq; per viginti quinque annos rexisse, grati dicitur. ead.

Enchir. ead.

Antithesis. ead.

Nostri sententia confirmatio. 588.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam negant, Petrum fuisse Ecclesiæ Monarcham. ead.

2. quod negant, Petrum per 25. annos Romæ Episcopum egisse. ead.

3. quod agnoscant, Apostolatam ab Episcopatu differre. 595.

4. quod in asserendo Romano Petri Episcopatu ac in assignando tempore, quo Petrus Romam venerit, non consentiunt. ead.

5. quod agnoscant, Episcopos Romanos non solum Petri, sed etiam Pauli Successores esse. 596.

Argum. Adversar. 1. Romana Ecclesia semper habita est prima & præcipua omnium aliarum. 597.

2. Si non fuit Petrus Episcopus Romæ usq; ad mortem, exponant adversarii, ubi Petrus sederit ab eo tempore, quo reliquit Antiochiam. 598.

CA.

CAPUT IV. de successione in Sede Petri.

ead.

Thesis. Pontifex Romanus non est verus Petri Successor. ead.

Exdieu. ead.

Antithesis. 599.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, successionem personalem & localem nihil valere absq; successione doctrinali. 602.

2. quod quidam agnoscant, Pontifices Romanos nec in doctrina puritate, nec in vite sanctitate Petro vere succedere. 604.

3. quod fatentur, Episcopum Rom. Petro in Sede Papali non succedere jure divino, nec posse illam successionem ex Scripturis probari, nec praeminentiam illam Sedi Romanae esse precise alligatam. 611.

4. quod agnoscant, de proximo Petri in Sede Romana Successoribus nihil certi constare. 617.

5. quod agnoscere cogantur, successionem illam saepius fuisse interruptam, & quidem 1. per diuturnam vacationem. 619.

2. per AntiPapatum disensionem. 620.

3. per haeticam a vera fide discessionem. 621.

4. per illegitimam occupationem. ead.

aspote 1. per Simoniacam largitionem. 623.

2. per vim & factiones. 625.

3. per fraudes ac dolos. 627.

4. per artes Magicas. 628.

5. per operam meretricum. ead.

6. quod agnoscere cogantur, successionem per Johannem Papissam turpiter deformatam. 629.

7. quod quidam agnoscunt, Petrum nec primum, nec solum Episcopum Romanum fuisse. 630.

8. quod ex hypotbesi concedunt, Petrum non fuisse Romae mortuum. 637.

9. quod fatentur, successioni ordinem non certo constare ex Historicis. 638.

Argumenta Adversar. 1. Petrus Domino jubente Romam venit & Martyrium ibi pertulit. ead.

2. Nemo gessit se pro successore Petri, nisi Episcopus Romanus. 639.

CAPUT V. de Ecclesiastico Romani Pontificis Principatu. 641.

Thesis. Pontifex Romanus de jure divino non habet Monarchicam potestatem in universam Ecclesiam. ead.

Exdieu. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. 643.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam ex ipsis Romani Episcopi agnoscunt, jure divino sibi non competere Universalem ac Monarchicam in totam Ecclesiam potestatem. ead.

2. quod in iure Canonico citantur decreta quorundam Conciliorum, in quibus Monarchica potestas Romani Episcopi derogatur. 645.

3. quod quidam agnoscunt, Monarchicam illam Papa potestatem esse sacris literis & ordinationi divinae adversam, vel certe non esse de jure divino. 649.

4. quod fatentur, ante Constantini tempora Romanos non habuisse Primatum. 656.

5. quod quorundam Conciliorum & Patrum suffragium nobis in hac questione largiuntur. 658.

6. quod agnoscant, Constantinum Sylvestro, Photam Bonifacio Primatum dedisse. 659.

7. quod agnoscunt, Primatum Pontifici ab Ecclesiis quibundam jam olim fuisse contradictum. 660.
8. quod tales proferunt hypotheses, ex quibus Primatus Monarchica potestatis Pontificie everti potest. 662.
9. quod agnoscunt, nusquam in N. T. vel à Christo vel ab Apostoli institutum esse, ut Monarchicum totius Ecclesie regimen ac summus Principatus sit pene unum hominem in hiis terris. 666.
10. quod negant, esse de fide, credere Romanum Pontificem esse caput Ecclesie. ead.
11. quod tales concedunt hypotheses, ex quibus inferri potest, Papam non esse caput Ecclesie. ead.
12. quod obedientiam Romano Pontifici præstandam concedunt esse mutabilem. 667.
- Argum. Adversar.* 1. Esai. 28. v. 16. Ecce ponam in fundamentis Sion lapidem in fundamento fundatum. 668.
2. Ezech. 37. v. 21. Rex unus erit omnibus imperans. 669.
3. Ose. 1. v. ult. Ponent sibi caput unum. 670.
4. Matth. 16. v. 18. Tu es Petrus & super hanc petram edificabo Ecclesiam. 671.
5. Luc. 12. v. 42. Qui putas est fidelis servus &c. ead.
6. Ecclesia est unum ovile & in ea unus Pastor, Joh. 10. 673.
7. Job. 21. v. 17. Pasce oves meas. 674.
8. 1. Cor. 12. v. 21. Non potest dicere caput pedibus, non est mihi necessarii. ead.
9. Philip. 4. v. 3. Rogo te germane compar. 675.
10. 2. Petr. 1. v. 15. Dabo operam & frequenter habere vos post obitum meum. 676.
11. Concilium Nisenum Romano Pontifici Primatum tribuit. ead.
12. Concilium Sardicense statuit, unicuique Episcopo licere provocare ad Pont. Rom. 677.
13. Primatum Romani Pontifici confirmant testimonia primorum Romane Ecclesie Episcoporum. 678.
14. Ad potestatem Romani Pontifici omnes Patres confugebant. ead.
15. Episcopus Romanus jam olim confirmavit reliquos Episcopos. 679.
16. Quicumque non consensit olim cum Rom. Episcopo, non fuit habitus Catholicus. 680.
17. Papa tribuuntur talia nomina, quæ Monarchicum ejus Primatum arguunt. ead.
- Vocatur enim* 1. Papa. ead.
2. Pater patrum. 682.
3. Princeps Sacerdotum. 683.
4. Rector domus Dei. ead.
5. Pater sanctus. ead.
6. Universalis. 684.
7. Pontifex & Doctor omnium Christianorum. 685.
8. Christi Vicarius. 686.
9. Ecclesia Sponsus. ead.
10. Munus Rom. Episcopi vocatur Apostolatus. 687.
11. Sanctitas Rom. Episcopi caput omnium Ecclesiarum dicitur. ead.
- CAPUT VI. de Antichristo.** ead.
- Thesis.* Pontifex Romanus post factam apostasiam est Antichristus ille magnus, de quo Daniel, Paulus & Johannes fuerant evaticinati. ead.
- Ratio.* ead.

- Antichristi.** 689.
Nostre sententia confirmatio. ead.
Eidem suffragantur, 1. Sibyllarum oracula,
qua Bellarmin. Prophetici equiparat.
 694.
 2. **Gregorius Magnus, qui titulum Univer-**
sali Episcopi, quo Pontifex Romanus
hodie gloriatur, pro Antichristiano
habet. 697.
 3. **quidam Imperatores, Reges, Principes,**
Scriptores Historici ac Politici; quin
& Episcopi ac Theologi ante Lutherum.
 699.
 4. **qui tempore Lutheri & post Lutheri**
tempora docuerunt, in regno Papali
Antichristianos errores & impieta-
tem dominari, ac per Babylonem in
Apocalypsi intelligendam esse Romanam
Papalem. 727.
Exceptiones Adversariorum contra
hec testimonia. 730.
 5. **suffragatur & hoc nostre sententia,**
quod talia tribuant Antichristo, qua
Romano Pontifici competunt. 732.
 6. **quod in doctrina de Antichristo variis**
sententiarum divortii invicem pu-
gnant. 736.
 utpote 1. **in definienda Antichristi con-**
ceptione. ead.
 2. **ratione loci, in quo nascetur Anti-**
christus. 737.
 3. **ratione miraculorum.** 738.
 4. **ratione praeiorum.** 739.
 5. **ratione auctorum.** ead.
Argum. Bellarmin. 1. Antichristi nomen signifi-
cet deum & amicum Christi. Romanus
autem Pontifex se Christi famulum &
Christo in omnibus subiectum facit.
 740.
 2. **Antichristus erit una sanctae persona.**

- Pontifices autem multi fuerunt & e-**
runt. 750.
probatum antecedens 1. ex Joh. 5. v. 43.
Si alius venerit in nomine suo, illum
accipietis. 753.
 2. **ex 2. Thess. 2. v. 3. Nisi prius reveletur**
homo peccati. 754.
 3. **Antichristus nondum venit. Pontifex**
jamdudum venit. Ergo non est Anti-
christus. ead.
probatum antecedens. 1. Evangelium
nondum est in toto mundo predica-
tum. 756.
 2. **Nondum facta est omnimoda Impe-**
rii desolatio. 761.
 3. **Enoch & Elias nondum redierunt.**
 769.
 4. **Nondum cessarunt omnes publicae re-**
ligionis Ceremoniae. 777.
 5. **Papa regnavit in Ecclesia plusquam**
mille quingentis annis. 780.
 6. **Papa regnavit diu ante mundi fi-**
nem. 784.
 4. **Si Antichristus venisset, & esset Roma-**
nus Pontifex, certo constaret de ejus no-
mine à Johanne predicto. At de nomi-
ne Antichristi adhuc maxima contro-
versia est. ead.
 5. **Character, qui tribuitur Antichri-**
sto, non competit Romano Pontifici.
 787.
 6. **Antichristus nascetur ex Judaeis, videli-**
cet ex tribu Dan, Gen. 49. v. 26. Jerem. 8.
v. 16. Apoc. 7. circumcidetur, observabit
Sabbatum, à Judaeis pro Messia recipie-
tur, Joh. 5. At hac non conveniant Ro-
mano Pontifici. 789.
 7. **Antichristi Sedes erit templum Hiero-**
solymitanum, 2. Thess. 2. v. 4. Pontificis
Sedes est Roma. 796.
 8. **An-**

8. Antichristus negabit Jesum esse Christum, & proinde oppugnet omnia Salvatoris nostri instituta, docebit, nondum cessasse circumcisionem & alias legi Cere monias 1. Joh. 2. afferet, se esse verum Christum in lege & Prophetis promissum, Joh. 5. affirmabit, se Deum esse & pro Deo coli velit, 2. Thess. 2. ac se non solum Deum, sed etiam solum se Deum esse dicet, & oppugnet omnes alios Deos. At hac non conveniunt Rom. Pontifici. 807.
9. Antichristus & ejus ministri facient miracula, Matth. 24. 2. Thess. 2. Apoc. 13. sed mendacia, 2. Thess. 2. ignem de celo faciet descendere, faciet, ut imago bestie loquatur, ac finget se mori & resurgere, Apoc. 13. At hac non conveniunt Rom. Pontifici. 899.
10. Antichristus ex humili loco prodiens, per fraudes & dolos regnum Judaeorum est adepturus, Dan. 11. pugnaturus cum tribus Regibus, nimirum Aegypti, Lybie atq; Aethiopia & eorum regna illi devictis occupaturus, Dan. 7. subacturus sibi alios Reges & eo modo Monarcha totius orbis evasurus, Apoc. 17. cum innumerable exercitu toto orbe Christianos persecuturus, Apoc. 20. At nihil horum convenit in Rom. Pontificem. 812.
11. Patres alium Antichristum agnoscunt, quam Rom. Pontificem. 813.
- CAPUT VII. de potestate Papa & Praetorum in ferendis legibus Ecclesiasticis.**
819.
- Thesis.* Pontifex Rom. & Episcopi non sunt tales Principes Ecclesiastici, qui possint sua autoritate etiam sine plebis consensu, vel Presbyterorum consilio leges ferre, quae in conscientia obligent, ead.
- Ratio.* ead.
- Antithesis.* 820.
- Nostra sententia confirmatio.* 821.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, Pontifici non competere Monarchicum in Ecclesiam universam dominatum.* 822.
2. quod quidam conqueruntur, Ecclesiam copiam & varietate inutilium, imo noxiarum, traditionum & constitutionum gravari. 823.
3. quod quidam Canones negant praeter id, quod in Scripturis continetur, esse aliquid vel precipiendum vel prohibendum. ead.
4. quod agnoscunt, Apostoli non fuisse datam potestatem novarum legum ferendarum. 824.
5. quod conqueruntur de multitudine festorum. ead.
6. quod agnoscunt, fideles non debere fieri servos hominum. ead.
7. quod negant, transgressionem legum Ecclesiasticarum, si absit contemptus, esse peccatum mortale. ead.
- Argum. Adversar. 1. Deut. 17. v. 12. Qui superbi rit, nolens obedire imperio Sacerdotum, morietur.* ead.
2. Prov. 6. v. 20. Ne dimittas legem matris tuae. 825.
3. Matth. 16. v. 19. Quodcumq; ligaveris super terram, erit ligatum in caelis. ead.
4. Joh. 20. v. 21. Sicut misit me Pater, & ego mitto vos. 826.
5. Joh. 21. v. 15. Pasce agnos meos. 827.
6. Act. 15. v. 29. Apostoli novam legem condunt. ead.
7. Rom. 13. v. 1. Omnis anima potestatibus sublimioribus subdita sit. 828.
8. 1. Corint. 4. v. 21. Quid vultis in vineam venire ad vos? 829.
- CAPUT VIII. de jurisdictione Episcoporum**

- an à Papa descendat.* 830.
- Thesis. Christus jurisdictionem Ecclesiasticam non ita immediate soli Pontifici Romano concessit, ut omni Episcoporum jurisdictione à Papa descendat.* ead.
- Antithesis.* ead.
- Nostre sententia confirmatio.* ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam negant, omnem Episcoporum jurisdictionem à Pontifice descendere.* 831.
- 2. quod quidam agnoscunt, primū Ecclesie temporibus nondum fuisse à Romano Pontifice omnia Ecclesiarum jura usurpata.* 836.
- 3. quod agnoscunt, Apostolos omnem jurisdictionem à Christo immediate accepisse.* 837.
- 4. quod jus civile docet, jus Patriarchatus esse ab Imperatoribus & Conciliis.* 838.
- 5. quod Pontificii in hac questione non consentiunt.* ead.
- CAPUT IX. de potestate Pontificis in temporalibus.** 840.
- Thesis. Pontifici Romano non competit summum dominium temporale in Imperatorem, Reges & Principes; nec convenit Ecclesiasticis personis, ut talibus, jure divino politica jurisdictione.* ead.
- Babes.* ead.
- Antithesis.* 843.
- Nostre sententia confirmatio.* 851.
- Eidem suffragantur, 1. Quidam ex Pontificibus & Episcopis Romanis.* 852.
- 2. quedam etiam posteriorum Synodorum decreta.* 858.
- 3. Jm Canoniam, Gratianus & Glossator.* 859.
- 4. Bernardus, qui in mediū Papatus tenebris floruit.* 861.
- 5. quidam ex Scholasticis.* 862.
- 6. Imperatores & Reges sub Papatu.* 864.
- 7. Episcopi & Theologi.* 877.
- 8. Jurisconsulti ac Politici.* 904.
- 9. Historici, Philosophi, Poeta.* 912.
- 10. quedam hypotheses Adversariorum.* 917.
- Argum. Adversar. 1. Luc. 22. dicit Christus, Ecce duo gladii hic.* 919.
- 2. Joh. 18. v. 11. Christus dicit Petro. Reconde gladium tuum in vaginam.* 921.
- 3. Pro potestate deponendi Principes & solio & subditos à juramento absolvendi adducunt dictum Christi, Matth. 16. v. 19. Quodcumq; solveris &c.* 922.
- 4. Vicarius Christi habet potestatem eam, quam Christus. Papa est Christi Vicarius.* 923.
- 5. Si propter lepram corporalem poterat olim Sacerdos Regem judicare & regno privare, utiq; etiam propter lepram spiritualem, hoc est, haresin Pont. Rom. idem hodie poterit.* 925.
- Arg. Bellarm. quib. probare conatur, indirectā Pontifici in temporalibus potestatem.* ead.
- 1. Potestas civilis subiecta est spirituali. Ergo potest Princeps spirituali imperare Principibus temporalibus & disponere de rebus temporalibus in ordine ad bonum spirituale.* ead.
- 2. Resp. Ecclesiastica debet esse perfecta & sibi sufficiens in ordine ad suum finem. Ergo debet habere omnem potestatem necessariam ad finem suum consequendum.* 926.
- 3. Non licet Christianis tolerare Regem infidelem aut hareticum, si ille conetur subditos pertrahere ad haresin vel infidelitatem.* 927.
- 4. Quando Reges & Principes ad Ecclesiam veniunt, ut Christiani fiant, recipiuntur cum pacto expresso vel tacito, ut*

- sceptra sua subiciant Christo & polliceantur se fidem Christi servaturos, etiam sub pena regni perdendi. ead.
5. Cum Petro dictum est, Pascie oves meas, Job. 21, data est illi facultas omni, qua ad tuendum gregem Pastori est necessaria. ead.
6. Pontifices saepe deposuerunt Imperatores. 828.
7. Leo III. Imperium à Gracis ad Romanos transtulit. ead.
8. Gregorius V. sanctionem edidit de Imperatore eligendo per septem Germanie Principes. 932.
- Argum. Bellarmin. quibus probare conatur, quòd non pugnet cum verbo Dei, ut unus homo sit Princeps Ecclesiasticus & Politicus simul. 934.
1. Praesto sunt exempla sanctorum, qui fuerunt simul Principes & Pontifices, ut Melchisedec, primogeniti V. Test. Moses, Heli, Maccabaei. ead.
2. Potestas Ecclesiastica & Politica non sunt contraria, sed utraq; bona, utraq; à Deo, utraq; laudabilis & una alteri servit. 935.
3. Qui donaverunt Episcopo Romano aliq; Episcopis Principatus temporales, pii homines fuerunt &c. ead. ubi de donatione Constantini ex professo agitur. ead.
4. Esti absolute forte praestaret, Pontifices tractare solum spiritualia, tamen propter malitiam temporum experientia clamat, non solum utiliter, sed etiam necessario & ex singulari Dei providentia donatos fuisse Pontifici aliq; Episcopis temporales aliquos Principatus. 943.
5. Si vel maxime nullo alio, tamen praescriptionis jure, Pontifex Romanus illa regna & provincias, quibus dominatur obtinet. ead.
- Appendix huius articuli. ead.
- I. Querela. ead. Conqueruntur sibi tribui
1. quòd omni religio dependeat ex autoritate Papae. ead.
2. quòd Papa succedat Christo in tota potentia. ead.
3. quòd Papa requirat ab Imperatore servitium intendo stapede. 944.
4. quòd Papa instigarit Henricum V. filium adversus Henricum IV. Imp. patrem. 945.
5. quòd Pontifices non curent Evangelium. 946.
6. quòd Pontificum auctoritatem & decreta verbo Dei praferant. ead.
7. quòd ex Caipha exemplo infallibilitatem Pontificis Romani colligant. 947.
8. quòd Pontifici liberam potestatem relaxandi iuramenta tribuant. ead.
9. quòd Papa Alexander III. collo Imperatoris Friderici I. pedem imposuerit. ead.
10. quòd Pontifici vendicent potestatem condendi novos fidei articulos. 948.
11. quòd Papa imperet Angelis, ut animas Romipetarum caelo inferant. ead.
12. quòd Zozimus Papa corruerit acta Nicaeni Concilii. ead.
- II. Calumnia. 949. Tribuunt nobis,
1. quòd Imperatorem nostrum de Sede sua disturbare moliamur. ead.
2. quòd negemus, Germaniam ante Lutherum habuisse Imperatores & Principes Christianos. ead.
3. quòd Papam esse Antichristum, ut fidei articulum propugnemus. 950.

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

III. Opiniones absurde & erroneæ. 951.

1. Pontifici creatæ licere mutare nomen. ead.
2. Papam esse caput Ecclesiæ secundarium. ead.
3. Papam esse judicem infallibilem & tamen non semper habere assistentem Spiritum S. ead.
4. Pontificem vocandum esse sanctissimum. ead.
5. Pontificem Canonice electum meritis Petri indubitanter effici sanctum. ead.
6. Christum fuisse Papam. 952.
7. Sacrilegiū instar esse, disputare de factō Papa. ead.
8. Qui donationem Constantini negant, ut hereticos, igne cremandos esse. ead.
9. Primatum Sylvestro Pont. à Constantino fuisse datum. 953.
10. Qui negat, donationem Constantini esse de jure validam, etiamsi de facto veram esse credat, reum esse hæreseos. ead.
11. Totam Academiam Canonistarum & Legistarum pro validitate donationis sentire. ead.
12. Instrumentum donationis Constantini esse indubitatum. ead.
13. Restitutionem per Principes Francorum Rom. Ecclesiæ factam esse. 954.
14. Imperatores esse mala fidei possessores. ead.
15. Imperatores & Reges precariam duntaxat possessionem regnorum suorum obtinere. ead.
Donationem Constantini fuisse à Spiritu Sinuatum & predictam, i. Paral. ult. 955.
16. Caipham verū iudicium protulisse. ead.

17. Papam posse novos fidei articulos condere. ead.
18. Deasulationem pedum Pontificiorum probari ex Esai. 61. ead.
19. Penes Pontificem esse auctoritatem dissensandi contra jus naturale. 957.
20. Potestatem Pontificis supremam in temporalibus probari ex Jerem. 1. v. 10. ead.
21. Non convenire, ut Pontifex interfici Concilii extra Romam celebrati, quia non convenit, ut caput sequatur membra. 958.
22. Pontificem se non posse submittere Concilio, quia præstet agrum caput habere quàm nullum. ead.
23. Papam etiam in casu intolerabili erroris non esse publicè reprehendendum. ead.
24. Indirectam Pontifici in temporalibus potestatem competere. 959.
25. Pontificem esse Apostolorum heredem. ead.
26. Christum non fuisse satū discretum, nisi unicum post se reliquisset Vicarium. ead.
27. Petrum nominasse Clementem Successorem, sed Clementem recusasse. ead.
28. Aërium fuisse hereticum habitum, propterea quod negaverit Pontificis Primatum. 960.
29. Papam posse mutare materiam juris naturalis. ead.
30. Pontificem humeris hominum circumferendum. ead.
31. Ordinem pompæ à Samosateno acceptum non improbandum. ead.
32. Ab executione contra Lutheranos tanquam lese Majestatis reos procedendum. ead.

33. Capitali supplicio afficiendos esse, qui
Papam Antichristum vocant. 961.
34. Papam esse Universali Ecclesia Spon-
sum. 962.

35. Verba Christi, fiet unū ovile & unus Pa-
stor, de Pont. Rom. esse accipiendā. 963.
36. Capellanos Pontificū esse loco quatuor
Patriarcharum. ead.

ARTICULUS IV. DE CONCILIIS.

CAPUT I. de auctoritate indicendi Conci- lium. 965.

Thesis. Jus atq; auctoritas indicendi Concilia
generalia sive œcumenica non est penes
Pontificem, sed penes Imperatorem. ead.

Exhior. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiæ confirmatio. 966.

Eidem suffragatur, 1. quod Episcopi Romani
ab Imperatoribus petierint, Synodos illo-
rum potestate & auctoritate congregari.
970.

2. quod Episcopi Romani, se Imperatoribus
Romani in temporalibus subiectos esse,
confessi fuerunt. 972.

3. quod agnoscunt, prima quatuor œcu-
menica, atq; insuper etiam alia Conci-
lia potestate & auctoritate Imperato-
rum esse congregata. 973.

4. quod fatentur, potestatem convocandi
Concilia ad Imperatores, Reges & Prin-
cipes pertinere, eosq; etiam invito Pon-
tifici, Concilia convocare posse. 977.

5. quod Imperatores Romana Ecclesiæ ad-
dicti potestatem convocandi Concilia
sibi vendicaverunt. 978.

6. quod quidam agnoscunt, ad Politicos
Magistratus curam Ecclesiæ & rerum
Ecclesiasticarum pertinere. 981.

7. quod tales cōcedunt hypothesen, ex quib.
nostre sententiæ confirmari possit. ead.

Argum. Adversar. 1. Concilium Ecclesiæ non
est legitimum, nisi congregetur in nomine
Christi, Matth. 18. Congregari autem in no-
mine Christi est congregari ab eo, qui ha-
bet auctoritatem congregandi à Christo,
h. e. à Pont. Rom. 982.

2. Ejus est Concilia generalia congregare,
qui potest omnes cogere. At Imperator
non potest omnes cogere. 984.

3. Epistola Decretales Pontificum idem
probant. ead.

4. Sylvester suo mandato coëgit Concilium
Nicum, & Damasus Constantinopoli-
tanum. ead.

CAPUT II. de Assessoribus Concilii. 985.

Thesis. Non soli Episcopi & Prælati jus habent
definiendi in Conciliū, sed ex quovis homi-
num ordine pie eruditi eligi possunt, qui ad
Concilium mittantur, ac suam in eo libere
pronuncient sententiam. ead.

Exhior. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiæ confirmatio. 987.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt,
Synodū etiam Imperatores & Magistratus
Politicos interfuisse & interesse debere.
988.

2. præter Episcopos etiam Presbyteros &
Laicos ad Concilium admittendos esse.
989.

3. quod ejusmodi ponunt hypothesen, ex quib.
bm

PART. I. LIBRI II. SPECIALIS.

hinc inferri potest, Laicos non esse simpli-
ter à Concilio excludendos. 992.

Arg. Advers. Definire in Concilio ea, quae sunt
credenda, vel agenda proprium est Pastorum
manus. At Pastores sunt soli Episcopi. 996.

Exceptio Advers. Ex aliis Clericis, præter Epi-
scopos, aliqui viri docti interdum ad Con-
cilium vocantur, qui in disputando, non in
judicando juvent, interim soli Episcopi ha-
bent vocem decisivam. 997.

CAPUT III. de Praeside Concilii. 998.

Thesis. Praeses Concilii non est necessarius Epi-
scopus Romanus, vel ejus Legatus, sed is, qui
per suffragia Episcoporum ad illud eligi-
tur. ead.

Ex hoc. ead.

Antithesis. 999.

Nostre sententiae confirmatio. 1000.

Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt Impera-
tores quibusdam Concilio non solum inter-
fuisse, sed etiam praefuisse. 1004.

2. quibusdam Concilio non praefuisse Rom.
Pontificem nec per se, nec per Legatos,
sed alios potius Episcopos. 1008.

3. in Concilio Apostolico Act. 15, non praes-
idisse Petrum, Papali auctoritate & Mo-
narchica potestate. 1009.

4. quod tales concedunt hypotheses, ex
quibus inferri potest jus praesidendi in
Concilio per absolutam quandam neces-
sitatem non competere Rom. Pont. 1010.

Argum. Bellarm. 1. Summus Pontifex est Pa-
stor & Pater Ecclesiae universae, adeo ut
etiam Episcopi & Principes omnes respec-
tu summi Pontificis oves & filii dicantur.
Sed Patres filii & Pastores ovibus praes-
idere debent, 1012.

2. In Concilio Apostolico Act. 15, praesedit
Petrus. ead.

3. In Concilio Oecumenico praesedit Pon-

tifex Romanus. ead.

CAPUT IV. de auctoritate Concilii supra
Papam. ead.

Thesis. Concilium est supra Pont. Rom. ead.

Ex hoc. ead.

Antithesis. ead.

Nostre sententiae confirmatio. 1013.

Eidem suffragatur, 1. quod quidam disertum ver-
bum asserunt, Concilium esse supra Papam. 1019.

2. quod quidam ex ipsis Pontificibus se Con-
cilio subiectos agnoverunt. 1033.

3. quod Concilia superioritatem in Pontif.
Rom. exercuerint. 1036.

4. quod in nullo Concilio adhuc definitum
sit, Papam esse supra Concilium, contra-
rium vero, videlicet Concilium esse su-
pra Papam, in tribus Conciliis Papisticis
Pisano, Constantiensi & Basiliensi defi-
nitum fuit. 1040.

5. quod tales ponunt hypotheses, ex quibus
inferri potest, Concilium esse supra Pa-
pam. ead.

6. quod in asserenda Pontificis potestate
supra Concilium sibi non consent, sed
variis modis dissentiant, 1044.

Appendix huius articuli. 1045.

I. Quærela. p. ead. Conqueruntur sibi tribui,
1. quod Scripturam subjiciant Concilio. ead.

2. quod Concilium Tridentinum non fuerit
liberum. ead.

II. Calumnia. 1050.

1. Generales. p. ead. Tribuunt nobis,
1. quod Ecclesiastica judicia fugiamus &
Conciliorum auctoritatem vilipenda-
mus. ead.

2. quod statuamus, ex omni hominum ge-
nere Concilio debere interesse eos, qui
truditi sunt & omnes debere esse judi-
ces. 1052.

3. quod in variis Conventibus & Synodis non potuerit pax inter nos sanciri. ead.
4. quod per pios & doctos viros ad Concilium mittendos, non nisi nostra Secta homines intelligamus. ead.
5. quod frustra tot Concilia olim coacta fuisse statuamus. 1053.
2. Speciales. p. ead. Luthero tribuunt
 1. quod omnium Conciliorum auctoritatem abjecerit. ead.
 2. quod videatur reprehendere Concilium Apostolicum, Act. 15. ead.
 3. Brentio tribuunt, quod statuerit, Concilium non nisi ex vere pii & electi constare debere. 1054.
- III. Opiniones absurde & erroneae. ead.
 1. Unius ac solius Pontificis decisionem Conciliorum decisioni preferendam. ead.
 2. Episcopos in Concilio ad amicum sequi debere sententiam Romani Pontificis. ead.
 3. Pontificem, ut Principem Ecclesiae, posse

- tractare iudicium majoris partis in Concilio. 1055.
4. Sententiam in Concilio Pharisaeorum & Sacerdotum contra Christum prolatam fuisse veram. ead.
5. Spiritum S. adesse Concilio illorum Episcoporum, qui sunt corde haeretici. 1056.
6. Iniquam esse conditionem, ut in Concilio ex Scriptura divina sententia ferantur, non ex traditionibus aut canonibus. ead.
7. Concilium Apostolicum, Act. 15. non fuisse Oecumenicum. 1057.
8. Verbum Ecclesiae, hoc est, Concilii vel Pontificis, docentis ex cathedra, non esse omnino verbum hominis, sed aliquo modo verbum Dei. ead.
9. Credendum quatuor Concilio, quemadmodum quatuor Evangelia. ead.
10. Concilium Chalcedonense non sine fraude & absentibus Legatis Romanis decretum de Episcopo Constantinopolitano exagando Romano fuisse. 1058.

ARTICULUS V. DE ECCLESIA.

- CAPUT I. de materia Ecclesiae, hoc est, de illis, ex quibus constat Ecclesia.** 1059.
- Thesis generalis.** Ecclesia proprie est congregatio Sanctorum. ead.
- Exdiss.** ead.
- Antithesis.** 1060.
- Nostra sententia confirmatio.** 1061.
- Eidem suffragantur, 1. Gregorius Episcopus Romanus.** 1063.
- 2. Bernhardus.** ead.
- 3. Quidam Canonici & capitula Juris Canonici.** ead.

4. quaedam pronuntiata Scholasticorum. 1064.
 5. quaedam Conciliorum, etiam recentiorum pronuntiata. 1065.
 6. quorundam recentiorum Scriptorum, qui non solum ante, sed etiam post Lutherum doctuerunt, pronuntiata. ead.
- Argum. Adversar. 1. 1. Cor. 10. v. 17. unus panis, unum corpus multi sumus.** 1073.
2. Ecclesia, quam Paulus persequabatur, erat vera Ecclesia. ead.

Ex-

Exceptio Bellarm. Membra considerari possunt, 1. ut sunt res quadam secundum se, sive secundum essentiam ac substantiam suam. 2. ut sunt instrumenta operativa. 1074.

Thesis specialis prima. Catechumeni verà fide præditi etiam ante Baptismum perceptum sunt vera & viva Ecclesie membra. ead.

Exhibet. ead.

Antithesis. 1075.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur quedam hypotheses Adversariorum. 1076.

1. Catechumenos esse de Ecclesia Catholica, quæ comprehendit omnes fideles. ead.

2. Catechumenos esse de anima Ecclesie, & unitos Christo capiti interiori. ead.

3. Alphonsum à Castro nobis esse quædam. ead.

4. Catechumenos, si cum contritione & voto Baptismi obierint, salvari. 1077.

5. Catechumenos esse in Ecclesia potentià. ead.

Argum. Bellarmin. Catechumeni non habent jus ad illa Sacramenta, neq. ad alia, quæ sunt communia universæ Ecclesie. Ergo non sunt acti & proprie de Ecclesia. ead.

Thesis specialis secunda. Heretici occulti, antequam per obstinationem & pertinaciam ab Ecclesia separentur, sunt adhuc in Ecclesia visibili. 1078.

Exhibet. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragantur quedam hypotheses Adversariorum. 1079.

1. Hereticos esse partes & membra Ecclesie. ead.

2. hereticos quadam ratione ad Ecclesiam pertinere. ead.

3. Ecclesiam esse cœtum hominum ejusdem fidei Christiana professione & eorundem Sacramentorum communione colligatum &c. ead.

4. hereticos in conspectu Dei ab Ecclesia separari. 1081.

5. hereticos externo quodam modo in Ecclesia societate existere. ead.

6. baptizatos ab hereticis non esse rebaptizandos. ead.

Thesis specialis tertia. Schismatici ab hereticis Episcopi, vel ipso etiam Romano Pontifice in hæresin prolapsi, secessionem facientes non desinunt esse membra Ecclesie, modo in Christi fide perseverent. ead.

Exhibet. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragatur, 1. quod fatentur, quosdam Catholicos idem nobiscum affirmare. 1082.

2. quod Glorianus scribit, sectatores schismatici ad Ecclesiam pertinere. ead.

3. quod Jus Canonicum docet, Ecclesiam illam deserendam esse, quæ veram fidem deseruit. ead.

4. quod quidam concedunt, Papam posse in hæresin insidere. ead.

5. quod concedunt, licitum esse quandoq. Pontifici vi & armis resistere. 1083.

Thesis specialis quarta. Injuste excommunicati non desinunt esse membra Catholica Ecclesie, etiam si ejus visibili & particulari Ecclesie ejiciantur. ead.

Exhibet. ead.

Antithesis. ead.

Nostra sententia confirmatio. ead.

Eidem suffragantur, 1. quidam Canonici. 1084.

2. Ldm.

2. Lombardus. ead.
 3. quaedam hypotheses Bellarmini. 1085,
 Thesis specialis quinta. Infideles & heretici
 occulti sunt in Ecclesia, non autem de Ec-
 clesia; Sunt in Ecclesia particularibus, sed
 ad Ecclesiam Catholicam uocatis & propriis
 sic dictam non pertinent, 1086.
 "Ead. ead.
 Antithesis. ead.
 Nostra sententia confirmatio. 1087.
 Eidem suffragantur, 1. quidam ex Pontifici-
 ciis. ead.
 2. quaedam hypotheses Bellarmini. ead.
 CAPUT II. de distinctione inter Ecclesiam
 visibilem & invisibilem. 1088.
 Thesis. Ecclesia recte in visibilem & invisibi-
 lem distinguitur. ead.
 "Ead. ead.
 Antithesis. 1090.
 Nostra sententia confirmatio. 1091.
 Eidem suffragatur, 1. qui agnoscunt, Ecclesiam
 proprie dictam esse congregationem san-
 ctorum. 1092.
 2. qui fatentur, Ecclesiam certo respectu
 posse dici invisibilem. 1093.
 3. quaedam hypotheses Bellarmini. 1094.
 4. quaedam hypotheses aliorum Pontificio-
 rum. 1097.
 Argum. Adversar. 1. Non potest proferri, vel
 unicus locus, ubi nomen Ecclesiae tribuatur
 congregationi invisibili. ead.
 2. Psal. 19. v. 5. In sole posuit tabernaculum
 suum. 1098.
 3. Esai. 2. v. 1. Dan. 2. v. 35. Mich. 4. v. 1. Ecclē-
 sia comparatur monti magno & con-
 spicuo, qui nullo modo potest latere. 1099.
 4. Matth. 5. v. 14. Non potest civitas abscon-
 di supra montem posita. 1100.
 5. Parabola Evangelica de arca, de reti, de
 ovili, de convivio &c. omnes ostendunt,
 Ecclesiam veram, quae est regnum celo-
 rum, esse visibilem. 1101.
 Item tenemur omnes, sub periculo aeter-
 nae mortis verae Ecclesiae nos adungere.
 At hoc fieri non potest, si Ecclesia est in-
 visibilis. ead.
 CAPUT III. de questione, an Ecclesia possit
 deficere. 1102.
 Thesis. Ecclesia potest deficere. ead.
 "Ead. ead.
 Antithesis. 1103.
 Nostra sententia confirmatio. ead.
 Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt,
 Ecclesiam certo modo deficere posse. 1106.
 2. quod Ecclesia statum variabilem cum
 phasibus Lana conferunt. 1107.
 3. quod agnoscunt, Ecclesiam V. T. deficere
 potuisse. ead.
 4. quod fatentur, Ecclesiam Israeliticam
 tempore V. T. cum primis temporibus Re-
 gum Israel defecisse. ead.
 5. quod agnoscunt, Ecclesiam tempore pas-
 sionis Dominicae defecisse. 1109.
 6. Ecclesiam tempore decem persecutio-
 num defecisse. 1110.
 7. Ecclesiam tempore dominantis Ariani-
 smi defecisse. ead.
 8. quod de corrupto Ecclesia suorum tem-
 porum statu complures fuisse conquesti.
 1112.
 9. quod agnoscunt, ante finem mundi tem-
 pore Antichristi Ecclesiam desolationem
 vel maxime passuram. 1113.
 10. quod reliquas Ecclesias particulares o-
 mnes deficere posse concedunt, Roma-
 nam vero Ecclesiam solam deficere posse
 negant. 1116.
 Arg. Advers. 1. Matth. 26. v. 18. Porta inferorum
 non prevalebunt adversus Ecclesiam. 1117.
 2. 1. Tim.

2. 1. Tim. 3. v. 13. Ecclesia est columna & firmamentum veritatis. 1118.
 3. Matth. 28. v. ult. Ecce ego vobiscum sum omnibus diebus usque ad consummationem seculi. ead.
 4. Eph. 4. v. 12. Dedit quosdam Apostolos &c. ad consummationem sanctorum. 1119.
 5. Esai. 61. v. 8. Fœdus perpetuum feriam cum eis &c. 1120.
 6. Si aliquando sola maneret in mundo Ecclesia invisibilis, aliquando etiam salus esset impossibilis in, qui sunt extra Ecclesiam. ead.
 7. Homines illi occulti, si non profitentur fidem, non sunt Ecclesia. 1121.
 8. Si aliqua fuisset Lutheranorum Ecclesia ante Lutherum, predicante Luthero mox cognoscere socios suos & ad eos currere debuissent, etiam non vocati. At non ita factum est. 1122.
- CAPUT IV. de notis Ecclesia. ead.
- Thesis generalis prima. Nota vera Ecclesie sunt pura verbi predicatio & legitima Sacramentorum administratio. ead.
- Exdum. ead.
- Antithesis. 1124.
- Nostra sententia confirmatio. 1125.
- Eidem suffragatur, 1. quod quidam concedunt, puram verbi predicationem & legitimum Sacramentorum usum esse veras & proprias vera Ecclesie notas. ead.
2. quod agnoscunt, Ecclesiam Apostolicam ex his notis pro vera Ecclesia fuisse agnitam. 1127.
3. quod quidam concedunt, ex Scripturis discendum, quam sit vera Ecclesia. ead.
4. quod agnoscunt, fidei veritatem & rectum Sacramentorum usum esse propria & inseparabilia Ecclesia bona. 1130.
5. doctrina falsitatem esse notam false Ecclesie. 1132.
6. veros Ecclesie Doctores a falsis Doctoribus per sanam & incorruptam doctrinam distinguendos esse. 1133.
7. Judæos ex Scripturis & potuisse & debuisse Christum Ecclesia caput cognoscere. 1134.
8. Ecclesiam esse unam unitate fidei. 1135.
- Argum. Adversar. 1. Nota debent esse propria, non communes. Sed sincera verbi predicatio est communissima omnibus Sectis, saltem opinione earum. ead.
2. Nota debent esse notiores eâ re, cujus sunt nota. Jam verò pura verbi predicatio non est notior Ecclesiâ. ead.
3. Vera nota sunt inseparabiles a vera Ecclesia. Sed Ecclesie Corinthiorum & Galatarum, ad quas scribebat Apostolus, vera Ecclesie erant, & tamen non erat ibi aliqua pura predicatio verbi. 1136.
- Thesis generalis secunda. Nota Ecclesie a Perversis assignata sunt notæ, fallaces & incertæ. 1137.
- Exdum. ead.
- Antithesis. ead.
- Nostra sententia confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur, 1. quod Adversarii non consentiunt in assignandis vera Ecclesia notis. ead.
2. quod agnoscere coguntur, eas non esse proprias, certas, adequatas, perpetuas & infallibiles, adeoque essentielles vera Ecclesia notas. 1139.
3. quod agnoscunt, notas illas non omnes necessario & semper Ecclesia convenire. 1141.
- Thesis specialis prima. Nomen Catholicum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. ead.

- Exdicit.** ead.
Antithesis. 1142.
Nostra sententiae confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod quidam agnoscunt, nomen Catholicum & Christianum etiam ceteris haeticorum sibi arrogasse. 1143.
2. Orthodoxi nomen Catholicum ab haeticis fuisse derogatum. 1144.
3. nomen sine re nihil valere. ead.
4. cum nomine Catholico fidei Catholicae veritatem conjungi oportere, si debeat esse genuina & propria Ecclesiae nota. 1145.
5. Ecclesiam Christianam à Patribus dictam fuisse Catholicam, ut distingueretur à Synagoga Iudeorum, & ab illis haeticis, qui Ecclesiam uni loco affixam esse putarunt. 1146.
6. quod tales afferunt hypotheses, ex quibus inferre possumus, nomen Catholicum non posse Ecclesiae nostrae derogari. 1147.
Argum. Bellarmin. 1. Cum in aliquam urbem veneris, ubi varia Secta conveniunt, quaerās, ubi sit Ecclesia Catholica, nullus haeticus suam Ecclesiam ostendet. 1150.
2. ex 1. Cor. 12. cap. 3. v. 4. apparet, schismaticos tempore Pauli nomina ab hominibus sumfisse. ead.
Thesis specialis secunda. Antiquitas non est genuina & infallibilis Ecclesiae nota. 1152.
Exdicit. ead.
Antithesis. ead.
Nostra sententiae confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, consuetudinem Scripturae ac veritatis suffragio destitutam nihil quicquam in rebus fidei & cultu divino valere. 1153.
2. gentiles ab antiquitate ad fidei & Ecclesiae veritatem falso argumentari. ead.
3. Samaritanos & Phariseos ad antiquitatem provocasse. 1154.
4. Antiquitatem sacrarum Scripturarum suffragio destitutam nihil valere, neque quidquam veritati derogare. ead.
5. novitatis crimen doctrinae Christi & Apostolorum obiectum fuisse. 1155.
6. Ecclesiam Christianam aliquando non fuisse antequam, utpote tempore infantia. ead.
7. Ecclesiam Romanam non esse antiquissimam, sed esse aliam eam antiquiorem. 1156.
8. in Ecclesia Rom. multa esse nova, quae ab antiquitate Ecclesiae & fidei Apostolicae degenerant. ead.
9. doctrinam Ecclesiarum nostrarum non esse novam, proinde etiam Ecclesiam ipsam non esse novam. 1158.
10. quaedam ex Iudaismo & Ethnicismo in Ecclesiam Rom. esse translata. 1159.
11. quod nostras Ecclesias accusant, in eas antiquas haeses propugnari. ead.
12. quod antiquitas non fundata in ipsa origine per decreta Romanorum Pontificum ex Ecclesia proscribatur. 1160.
Argum. Bellarmin. In omni insigni mutatione religionis demonstrari possunt. 1. autor. 2. dogma aliquod novum. 3. tempus. 4. locus. 5. qui eam oppugnaverit. 6. exiguum aliquis cœtus, unde paulatim alius accedentibus cœpit. At nihil horum de Papistica Ecclesia post tempora Apostolorum demonstrari potest. ead.
Thesis specialis tertia. Duratio diuturna non est genuina & infallibilis Ecclesiae nota. 1162.

- Exdior.* ead.
Antithesis. ead.
Nostre sententia confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, durationem diuturnam etiam Judaismo & Paganismo ac quibusdam heresibus competere. ead.
2. Antichristi Synagogam longo tempore durasse & duraturam usq. ad finem mundi. 1163.
3. durationem diuturnam ac nunquam interruptam non esse inseparabilem ab Ecclesia. ead.
4. Ecclesiam ante mundi finem insignem defectionem passuram, imò ipsam Romanam aliquando Sedem Antichristi fore. ead.
5. quod nostra Ecclesia nec respectu temporis preteriti, nec respectu temporis futuri durationem derogare possunt. ead.

Thesis specialis quarta. Multitudo sive amplitudo non est genuina & infallibilis Ecclesie nota. 1164.

- Exdior.* ead.
Antithesis. ead.
Nostre sententia confirmatio. 1165.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, paucos quandoq. esse veritatis confessores & Ecclesiam in angustum redigi. ead.
2. ex sola multitudine doctrine celestis veritate destituta non posse argumentum duci vel pro Ecclesia, si adsit, vel contra Ecclesiam, si absit. 1167.
3. Christo in terris docenti paucos credidisse. 1169.
4. ab Ecclesia Rom. magnam secessionem ac defectionem esse factam, ut de pristina amplitudine gloriari nontiquam amplius possit. ead.

- Item, Antichristo, quicunq. tandem illi sit futurus, maiorem partem adhasuram quam Ecclesia Catholica.* 1171.
5. Ecclesiam nostram esse longè lateq. propagatam. ead.
6. quod Bellarminus disputat, fidem non idè habere certitudinem, quia toti Ecclesia communis est, sed quia nititur autoritate Dei. 1173.
7. quod agnoscunt, Ecclesiam nondum esse per totum terrarum orbem propagatam. ead.

Argum. Adversar. ex Psal. 18. In omnem terram exivit sonus eorum. ead.

Thesis specialis quinta. Successio Episcoporum non est genuina & infallibilis Ecclesie nota. ead.

- Exdior.* 1174.
Antithesis. ead.
Nostre sententia confirmatio. ead.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, successionem personalem ac localem nihil valere absq. successionis doctrina. 1175.
2. à successionem ad demonstrandam Ecclesie veritatem non posse procedi affirmativè. ead.
3. successionem localem & personalem non convenire Ecclesie perpetuè ac semper, nec soli vera Ecclesia convenire. ead.
4. successionem in Ecclesia Rom. aliquoties fuisse interruptam. 1176.

Argum. Adversar. Sola Sedes Romana mansit sine heresibus, cum Constantinopolitana, Alexandrina, Antiochena & alia Ecclesie variis heresibus fuerint contaminata. 1178.

Thesis specialis sexta. Conspiratio in doctrina cum Ecclesia antiqua non est genuina & infallibilis Ecclesie nota. 1179.

- Exdior.* ead.

<i>Antihesis.</i>	<i>ead.</i>	<i>pitae, non est genuina & infallibilis Ecclesie nota.</i>	<i>ead.</i>
<i>Nostra sententiae confirmatio.</i>	<i>ead.</i>	<i>ead.</i>	<i>ead.</i>
<i>Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, discrimen esse inter Scripturam sacram & Patrum scripta, illamq; esse normam, cui Patrum scripta subiicienda.</i>	<i>ead.</i>	<i>ead.</i>	<i>1181.</i>
<i>2. quod ipsimet Patrum scripta iudicio Ecclesiae, h. e. Rom. Pont. submitunt.</i>	<i>ead.</i>	<i>Nostra sententiae confirmatio.</i>	<i>1182.</i>
<i>3. quod agnoscunt, Patres sapienter errasse.</i>	<i>ead.</i>	<i>Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, non omnem unitatem & pacem esse piam & approbandam, sed eam tantum, quae cum verbo Dei consentit, & fidei unitatem includit.</i>	<i>ead.</i>
<i>4. quod multi, etiam praetlarissimi veteris Ecclesiae Doctoribus, in specie errores quosdam tribuunt, vel certe eorum auctoritatem elevant.</i>	<i>ead.</i>	<i>2. unitatem non esse Ecclesiae propriam, sed cum ceteris haereticis communem.</i>	<i>1183.</i>
<i>5. quod agnoscere coguntur, Patres multos in uno puncto simul errare.</i>	<i>ead.</i>	<i>3. unitatem non esse Ecclesiae perpetuam.</i>	<i>ead.</i>
<i>6. quod in expositione Scripturae a maiori parte Patrum quandoq; discedunt.</i>	<i>1180.</i>	<i>4. ad unitatem Ecclesiae requiri duntaxat unitatem in fundamento doctrinae, licet diversitas sententiarum esse possit circa fundamentum, sive in questionibus fidei fundamentum minime cöcernentibus.</i>	<i>1184.</i>
<i>7. quod agnoscunt, Patres a semetipsis quandoq; dissentire.</i>	<i>ead.</i>	<i>5. ab unitate non posse duci argumentum affirmativum ad probandam Ecclesiae veritatem.</i>	<i>ead.</i>
<i>8. in scriptis Patrum esse multa suppositicia & adulterina.</i>	<i>ead.</i>	<i>6. Ecclesiae unitatem sub uno Papa esse tantum externam.</i>	<i>ead.</i>
<i>9. in genuinis Patrum scriptis multa esse corrupta & depravata.</i>	<i>ead.</i>	<i>7. Pontificem posse errare & in haeresim incidere.</i>	<i>ead.</i>
<i>10. quosdam Patres legitime interpretationis regulas non semper observasse.</i>	<i>ead.</i>	<i>8. Sede vacante non habere locum unionem cum Pontifice.</i>	<i>1185.</i>
<i>11. multa fidei Papalis dogmata assensu Patrum destitui.</i>	<i>ead.</i>	<i>9. Pontificum decreta saepe invicem pugnare, ac Scholasticos in multis a se invicem dissentire.</i>	<i>ead.</i>
<i>12. quod ex ipsis Pontificum Scriptis demonstrari potest, Romanam Ecclesiam multas in doctrina & ritibus novitates fovere, ac quaedam ex gentilismo, quaedam ex Iudaismo, quaedam ab haereticis mutuatas esse.</i>	<i>ead.</i>	<i>10. inter aetates Romana Ecclesiae dissensiones.</i>	<i>1186.</i>
<i>13. quod Bellarminus aliquoties ab illorum Patrum, qui primis quingentis post Christum natum saeculis vixerant, doctrinam discedit.</i>	<i>ead.</i>	<i>11. quosdam non semper habuisse unionem cum Pont. Romano & tamen in unione Ecclesiae Catholicae mansisse.</i>	<i>1192. ut potest</i>
<i>Thesis specialis septima. Unio membrorum inter se & cum Rom. Pontifice, tanquam ca-</i>		<i>1. Polycratem, Irenaeum & alios Orientalis Ecclesiae Episcopos.</i>	<i>ead.</i>
		<i>2. Cyprianum.</i>	<i>1193.</i>
		<i>3. Athanasium.</i>	<i>1194.</i>
		<i>4. Hieronymum.</i>	<i>1195.</i>

5. Ambrosium. ead. Arg. Bellarm. Duo in Ecclesiis Lutheranorum docentur, quæ cum doctrina sanctitate pugnant, cum sint contra omnem rationem.
6. Augustinum. 1196. 1. Justificatio per solam fidem specialem. & ex ea orta gratia certitudo. 2. Infantum baptizatorum fides. ead.
7. Hilarium. ead. Thesis specialis nona. Efficacia doctrina non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. 1204.
8. Ecclesiam Græcam. 1197. Ead. ead.
9. Ecclesias Britannie antiquas. ead. Antithesis. ead.
10. Syros, Armenos, Georgianos &c. ead. Nostra sententia confirmatio. ead.
11. Henricum VIII. Angliæ Regem &c. ead. Eidem suffragatur. 1. quod agnoscunt, paucos quandoque esse veritatis confessores, & Ecclesiam in angustum redigi. ead.
12. Jacobum Uchansky Archiepiscopum in Polonia. 1198. 2. Ecclesiam Israeliticam tempore V. Test. fuisse in angustum redactam; Itemque Ecclesiam Christianam tempore passionis Christi, tempore decem persecutionum, ac tempore dominantis Arianismi eandem sortem fuisse expertam. ead.
12. quod deserti verbis fatentur, unionem cum Rom. Pontifice non esse simpliciter ad salutem necessariam. ead. 3. Etiam hereticos falsam suam doctrinam multos ad se pertrahere. ead.
13. quod agnoscunt, unionem cum Rom. Pontificibus quandoque fuisse noxiam. 1199. 4. quod gloriam Martyrii Confessoribus nostrum denegare vix possint. 1205.
14. in Rom. Ecclesia sapientia exorta fuisse schismata. ead. Argum. Adversar. Efficaciam doctrinae suae ex se potissimum probant, quod gentiles in novo orbe ad Ecclesiam Romanam convertant. ead.
15. Concilia & Imperatores quosdam Pontifices deposuisse. ead. Thesis specialis decima. Sanctitas vita non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. 1210.
- Thesis specialis octava. Sanctitas doctrina non est genuina & infallibilis Ecclesia nota. 1200.
- Ead. ead.
- Antithesis. ead.
- Nostra sententia confirmatio. ead.
- Eidem suffragatur. 1. quod quidam agnoscunt, doctrinam Ecclesiae ad normam Scripturae esse exigendam. ead.
2. quod statuunt, puram doctrinam in falsa Ecclesia locum habere posse. 1201.
3. quod multi de corruptelis doctrinae in Rom. Ecclesia fuisse conquesti. ead.
4. quod in doctrina Rom. Ecclesiae occurrunt quadam minus sancta. ead.
5. quod olim varii heretici venenatae suae doctrinae semina per Italiam, cumprimis Romæ, sparserint. 1202.
6. Si sanctitas doctrinae esset nota Ecclesiae, sequeretur, Theologiam naturalem esse veram religionem, & ejus professores esse veram Ecclesiam. 1203.

2. veram sanctitatem esse internam & invisibilem, quin & multis infirmitatibus reſtam. 1212.
3. Sanctitatem non esse Ecclesie notam, vel certe non infallibilem notam. 1213.
4. etiam hereticos, cumprimis Antichristum & ejus satellites simulare ac profiteri sanctitatem. ead.
5. notam hanc non perpetuo convenire Ecclesie. 1214.
6. quod docent, fidem veram & Catholicam posse esse ab omnibus bonis operibus separatam. ead.
7. quod agnoscunt, vitam sanctam cum corruptelis doctrina non posse simul consistere. 1215.
8. quod ipsi conqueruntur de invalescente in Ecclesia Romana vise impietate & corruptelis omnium Statuum. ead.
9. quod nostra Ecclesia hominibus externe sanctitatis studium tribuunt. 1223.
- Argum. Adversus J. Lutherum erat insignis meribubulus, contentiosus, pertinax, vehementis ingenii, impatiens, incestuosus. 1224.
2. Lutherus, Musculus, Brasimus, Jacob Andree &c. de corruptelis vite & morum in Ecclesiis Evangelicis graviter conqueruntur. ead.
3. Lutherus fatetur mundum nunc esse deteriore, quam sub Papatu. 1225.
4. Maximilianus I. Imperator in Comitibus Wormacienſibus Anno 1518. vidit Catodemonam formam corpoream Lutheri humeri insidentem. 1226.
- Theſis ſpecialis undecima. Miracula non sunt genuina & infallibilis Ecclesie nota. 1227.
- Notio. ead.
- Antitheſis. ead.
- Noſtra ſententia confirmatio. 1228.
- Eidem ſuffragatur, 1. quod agnoscunt, quandoq; etiam gentiles & hereticos miracula facere. ead.
2. poteſtate & illuſione Demonum tam mirabilia fieri poſſe, ut ea non poſſint externo aſpectu a veri miraculi diſcerni. 1236.
3. Antichriſti miracula futura vel vera vel certe veri ſimilima. 1239.
4. miracula nec edi, nec neceſſario requiri omnibus Ecclesie temporibus. 1242.
5. veram fidem & miracula non eſſe perpetuo conjuncta. 1248.
6. miracula ſine doctrina veritate nihil valere vel probare. 1249.
7. in extraordinaria tantum vocatione miracula requiri. 1251.
8. viros quosdam Judoſ & Geros extraordinarie & immediate a Deo vocatos non feciſſe miracula. ead.
9. Pontifices Romanos non facere miracula. 1252.
10. magnum eſſe miraculum, converſionem tot hominum, per verbum ſine miraculo factam. 1253.
11. Legendas Sanctorum multis contaminari eſſe mendaciis. ead.
12. quod miracula, que in Rom. Ecclesia celebrantur, quedam ſunt fallacia & mendacia, fraudibus hominum conſiſta, quedam opinione duntaxat talia, quedam abſurda & pudenda, quedam Magica, quedam ludicra & puerilia, pleraque omnia idolatrie confirmande cauſa vel facta vel excogitata. 1255.
13. quod ipſimet Pontificii excuſant defectum miraculorum per Europam. 1262.
14. quod fidem ſui miraculi ipſimet derogant. 1263.
- Argum.

Arg. Adversar. Provocant ad miracula, quae Jesuita in novo orbe faciunt, & ex iis doctrina & Ecclesia Papalis veritatem probare satagunt.	ead.	Thesis specialis decima quarta. Infelix exitus Adversariorum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.	1277.
Thesis specialis duodecima. Lumen Propheticum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.	1266.	Eadem suffragatur, 1. quod negare non possunt, quosdam Pontifices Romanos Tragicum habuisse exitum.	ead.
Antithesis.	1267.	2. quod multa exempla afferri possunt eorum, qui nostram doctrinam & Ecclesiam oppugnaverunt, vel ab ea defecerunt, ac Tragice postmodum perierunt.	1278.
Nostre sententiae confirmatio.	ead.	Argum. Adversar. Lutherus, postquam vesperi letus ac sanus opiparam cenam summisset, ac facetiis suis ad risum omnes provocasset, repentina morte sublatiis est.	1281.
Eidem suffragatur, 1. quod agnoscunt, miracula non esse genuinam & infallibilem Ecclesiam notam.	ead.	Thesis specialis decima quinta. Felicitas temporalis non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.	1282.
2. etiam Ethnicos, hereticos ac homines impios dono prophetiae quandoque instruitos fuisse.	ead.	Eadem suffragatur, 1. quod agnoscunt, veram Ecclesiam & vera eius membra in hac vita cruci esse subiecta.	1283.
3. prophetiae praeter & extra verbum prolatae juxta regulam verbi esse examinandas & sine verbo nihil valere.	1269.	2. ex felicitate temporali non posse argumentum divinae gratiae vel verae religionis infallibile depromi.	1285.
4. donum prophetiae non esse Ecclesiam perpetuum.	ead.	3. argumentum a felicitate temporali ductum fuisse ab Ethnicis olim Christianis obiectum.	ead.
5. veras prophetias a falsis difficilime distinguere.	1270.	4. Catholicos quandoque infelices; hereticos contra felices praelio dimicasse.	1287.
6. in prophetiis ejusmodi fraudes Satanas sapientius deprehensas.	ead.	Argum. Adversar. 1. Deus volens sententiam suam contra Concilium Basiliense ostendere tam terribili peste Basileam tunc affligebat, ut major pars eorum Patrum, qui ibi erant, extincti vel secedere coacti sint.	1289.
Circa applicationem hujus nota observanda.	1271.		
Thesis specialis decima tertia. Confessio Adversariorum non est genuina & infallibilis Ecclesia nota.	ead.		
Eadem suffragatur, 1. quod in gentilibus quaedam approbent, cum tamen gentilium non approbent.	ead.		
2. quod in hereticis quaedam approbent, cum tamen haeresin non approbent.	ead.		
Circa applicationem hujus nota observanda.	1274.		

2. Infelix fuit exitus belli Germanici, quod Elector Sax. cum Carolo V. gessit. 1290.
Appendix hujus articuli. 1292.
- I. Querela. p. ead. Conqueruntur sibi tribui,
1. diffensiones. ead.
2. quod statuant, Ecclesiam posse novos fidei articulos condere. 1293.
- II. Calumnia. ead.
1. In genere. p. ead. Tribuunt nobis
1. quod nostra de Ecclesia confessio constata sit ex heresi Pelagianorum, Novatianorum ac Donatistarum. ead.
2. quod duas Ecclesias fingamus. ead.
3. quod initio Ecclesiam invisibilem fecerimus. 1294.
4. quod ab Ecclesia illos tantum peccatores excludamus, qui non verè credunt. ead.
5. quod statuamus, Ecclesiam absolute loquendo non posse deficere. ead.
6. quod de notis Ecclesie invicem dissentiamus. ead.
7. quod statuamus, Ecclesiam, ut est vera & Spiritus S. discipula, errare posse. 1295.
8. quod Ecclesia nostra sit heretica, cum à Luthero denominetur Lutherana. ead.
9. quod Ecclesia nostra Doctores & socii omnes sint indocti. 1296.
10. quod Studiosi nostrarum Academiarum sint moribus effrenes. 1277.
11. negant, nos esse Christianos. ead.
2. Specialit. p. ead. Luthero tribuunt,
1. quod notas Ecclesie in Symbolo Constantinopolitano assignatas repudiaverit. ead.
2. quod in Symbolo Apostolico mala fide loco Ecclesie Catholice posuerit Christianam. 1298.
- III. Opiniones absurda & erroneae. 1299.
1. Credendum esse in Ecclesiam. ead.
2. Ecclesie namine solum Pontificem Romanum intelligi. ead.
3. primos parentes, cum duo tantum fuerint, non fuisse Ecclesiam. 1300.
4. Lupanaria publica toleranda esse. ead.
5. Ecclesiam esse notioiorem & priorem Scripturæ. 1301.
6. Possè esse doctrinam ab omni errore putam in falsa Ecclesia. ead.
7. Ecclesiam nunquam constringendam ad unam aliquam partem aut nationem. ead.
8. Miracula fieri, vel ad confirmandam fidem, vel ad illustrandam alicujus Sancti gloriam. ead.
9. Librum Interimisticum esse recipiendum. ead.
10. Hereticum esse, qui non obaudit Statutum Romane Sedis. 1302.
11. Ecclesie vocem significare locum, in quo fideles congregantur. ead.
12. Populum V. T. proprie dici Synagogam, populum N. T. nunquam sic vocari. ead.
13. Ecclesiam dici sanctam, quia nemo in eam ingreditur, nisi per Baptismum ablutus & sanctificatus, 1303.
14. non constare, quod miracula, quib. Scriptura divinitus probata, sint vera. ead.
15. In V. T. tantum promissiones temporales fuisse. ead.
16. Nomen hereseos non fuisse Apostolorum temporibus infame. ead.

Errata Typographica graviora.

p.6.col.1.lin.29 leg. *Mox*. p.7.col.1.lin.15 leg. *Judicum*. p.21.col.1.lin.23 leg. *Rugerius*, col.2.
lin.31 leg. *Ecclesie judicio*. p.23.col.2.lin.18 l. *Resp.* p.29.col.2.lin.24 leg. *Hermerti*. p.31.col.2.lin.
36 leg. *Epistola*. p.39.col.2.lin.29 leg. *Esdra autoritate*. p.38.col.2.lin.33 leg. *habendum*. pag.39.
col.1.lin.24 pro *Judeorum leg. Christianorum*. p.91.col.2.lin.10 leg. & *impersonaliter*, ut. p.101.
col.2.lin.21 leg. *Arias*. p.157.col.1.lin.27 leg. *inobedientes*. p.165.col.2.lin.15. *Damasi*. p.172.col.1.
lin.3 leg. *compertum*. p.200.col.2.lin.ult leg. *vertantur*. pag. 201. col.1.lin.37. leg. *interpretatio*.
p.207.col.2.lin.38. dele, ad. p.217.col.1.lin.5 pro *immersus leg. Cimmerius*. p.222.col.2.lin.1. leg. *Dei*
verbo. p.224.col.2.lin.16 leg. *Tubi*. p.227.col.2.lin.19 leg. *adferenti*. p.248.col.2.lin.ult. lege, per-
versum illum *Scripturas interpretandi morem*, quo. p.281.col.2.lin.26. pro *non leg. nos*. p.305.
col.1.lin.17. pro *in leg. in*. p.346.col.2.lin.16 leg. *Collat*. p.388.col.1.lin.18 leg. *Tigurinos*. p.400.col.
2.lin.31 leg. *Naturu*. p.408.col.1.lin.19. l. *profecit*. p.435.col.2.lin.5. l. *ac gloria*. p.443.col.2.lin.19.
l. *omnium*. p.486.col.1.lin.5. l. *vita eterna*. p.505.col.1.lin.23. l. *mügliß*. p.507.col.2.lin.5. l. *exclusi*
di. p.541.col.1.lin.29. l. *inititur*. p.557.col.1.lin.25. ac lin.21. l. *conversacione*. p.561.col.2.lin.21. l. *pe-*
tra. p.580.col.1.lin.ult. l. *per omnes Ecclesias*. p.585.col.2.lin.32. dele *et*. p.604.col.1.lin.21. pro *an-*
tem laudi. p.624.col.1.lin.24. l. *intrusum*. p.636.col.1.lin.8. l. *Georgius*. p.648.col.1. lin.34. l. *affe-*
ctationem. p.660.col.2.lin.14. leg. *dimissä*. p.689.col.2.lin. antep. l. *excusari*. p.717.col.1.lin.12 leg.
continenter. p.753.col.1.lin.2. l. *habendum*. p.760.col.2.lin.20. l. *de Vio Cajetannus*. p.763.col.1.
lin. antep. l. *finem*. p.766.col.1.lin.7. l. *Idem Barradius*. p.767.col.2.lin.30. l. *Metropol*. p.773.col.2.
lin.11. l. *subnixos*. p.798.col.2.lin.23. l. *evassisse*. lin.33. l. *duraturam*. pag.806.col.1.lin.5. l. *confusio-*
nem. p.816.col.2.lin.29. l. *Eliam*. p.858.col.1.lin.31. l. *ante*. p.862.col.1.lin.22. l. *es pro et*. p.878.col.1.
lin.19. l. *Regum*. p.893.col.2.lin.35. dele, *et*. p.895.col.2.lin.37. l. *Appariterem*. p.924.col.1. lin.36.
l. *consentientium*. p.945.col.1.lin.12. l. *pro*. p.968.col.1.lin.2. l. *indictum*. p.971.col.1. lin.31. l. *Impera-*
torum. p.984.col.1.lin.1. l. *statuat*. p.1012.col.2.lin.29. dele, *de*. p.1013.col.1.lin.11. dele, *Si*. p.1029.
col.1.lin.36. l. *conditio*. p.1031.col.2.lin.20. l. *seq*, lin.31. pro *nec l. ne*. p.1032.col.1.lin.21. l. *policitum*,
lin.30. l. *restiterunt*. p.1038.col.2.lin.30. l. *ablegatus erat*. p.1084.col.2.lin.ult. leg. *Curia*. p.1097.
col.1.lin.35. l. *fecit*. p.1101.col.1.lin. penult. l. *Apostolos*. p.1128.col.2. lin.6. l. *veri*. p.1131.col.2.lin.6.
l. *Bellarminus lib.4*. p.1138.col.2.lin.19. l. *progressa*. p.1160.col.2.lin.7. l. *accedentibus*. p.1163.col.2.
lin.1. l. *est pro esse*, lin.16. l. *non interrupta*. p.1164.col.1.lin.7. leg. *pro hereticu*. p.1181.col.1.lin.13.
l. *consensio*. p.1229.col.1.lin.15. l. *discinctä*. p.1244.col.2.lin.ult. l. *inter*. p.1263.col.1.lin.3. lego 14.
pro 16. p.1288.col.2.lin.4. l. *hujus hosti*. p.1290.col.1.lin.7. leg. *Jordanem*. p.1302.col.2.lin.23. l. *an-*
tiquissimu. Reliqua leviora æquus Lector sponte corrigit.

CON-

